

Toinen kokouspäivä

7. kesäkuuta 1969

Puhetta kello 15.00 johti Veikko Hellgren ja sihteereinä toimivat Yrjö J. Virtanen ja Maunu Ihalainen.

Puoluekokousta ryhdyttiin jatkamaan kello 15.00.

Ilmoitusasia

Puheenjohtaja: Aluksi tiedonantoja. Luovutan puheen-
vuoron sihteerille.

Sihteeri: Puoluekokoukselle muistutetaan edelleen siitä Tampereen Yliopiston poliittisesta tutkimuksesta, jota koskevat kyselylomakkeet on luovutettu puoluekokousedustajille. Ellei niitä vielä ole täytetty, pyydetään ne täyttämään ensi tilassa ja täytetyt lomakkeet palauttamaan yläaulassa olevaan laatikkoon, joka on varattu niitä varten.

Kunniajäsenen onnittelu

Puheenjohtaja: Puoluekokous kutsui eilen puolueen uudeksi kunniajäseneksi Kemistä Lauri Pajusen, joka tänään täyttää 75 vuotta. Puoluekokousedustajat ja hänen ystävänsä ovat keränneet pienen lahjan, joka nyt hänelle merkkipäivänä luovutetaan. Samalla myöskin täältä puheenjohtajan pöydän takaa hänelle sydämelliset onnittelut.

Lahjan luovuttajien puolesta lausui:

Heikki Simonen: Toveri Lauri Pajunen! Meillä eilen tässä kokouksessa leivotuilla uusilla puolueen kunniavanhuksilla oli eilen suuri päivämme. Sinulla, Lauri Pajunen, on tänään toinen suuri päivä, Sinä täytät tänään 75 vuotta. Harvojen sosialidemokraattien on sallittu pitää 75-vuotispäivänsä näin juhlavissa puitteissa kuin Sinä tänä päivänä sitä vietät.

Me Sinun pohjois-suomalaiset ystäväsi ja puoluetoverisi olemme merkinneet tämän ja muistaen, että tuosta 75 vuodesta Sinun elämästäsi on kulunut enempi puoli erittäin vastuullisissa, vaati-

vissa ja rasittavissakin puolueen tehtävissä, haluamme muistaa Sinua tänään merkkipäivänäsi pienellä lahjalla toivoen, että kun Sinä niin kuin me muutkin Sinun hyvät toverisi vanhenemme nuorekkaasti, niin Sinä jonain hetkinäsi tätä lahjaa katsoessasi muistaisit, että Sinulla on hyviä tovereita ja ystäviä eri puolilla maata ja ennen kaikkea Pohjois-Suomen puolueväen keskuudessa. Hyvää jatkoa!

Lahja luovutettiin.

Lapin sosialidemokraattisen piirijärjestön lahjaa luovuttaessaan lausui

Vilho Väyrynen (Lapin piiri): Lapin sosialidemokraattisen piirijärjestön puolesta pyydän onnitella puoluetoveri Pajusta, joka useiden vuosien aikana on toiminut piirisihteerinä Lapissa. Kiitolisuuden osoitukseksi ja muistoksi Pohjois-Suomen hyväksi tekevästä työstä siellä kaukana Lapissa ojemme Sinulle piirijärjestön puolesta pienen poronluupäisen puukon, mutta tosin niin pienen, että tämä on vain symbolinen kuva hyvästä työkalusta.

Pohjois-Suomen piirijärjestön lahja luovutettiin.

Tämän jälkeen lausui

Lauri Pajunen: Minä mykistyn näiden onnittelujen edessä, sillä minä en ollut valmistautunut tämänlaiseen juhlavaan syntymäpäivän viettoon. Joka tapauksessa se suuresti lämmittää sydäntä, ja olen varma, että se myöskin kannustaa vielä jäljellä olevien vuosien aikana tekemään työtä sosialidemokraattisen yhteiskunnan luomisen puolesta. (Suosionosoituksia.)

Onnittelusähkeitä

Puheenjohtaja: Tälle kokoukselle on lähetetty jälleen pari onnittelua. Sihteeri lukee.

Sihteeri: Puoluekokousta on sähkeillä muistanut SKDL:n liittotoimikunta, joka toivoo kokoukselta hyviä päätöksiä. (Suosionosoituksia.)

Kokous on saanut tervehdyksen myöskin Keskustapuolueelta, ja tämä on hyvin mielenkiintoinen sikäli, että tässä näytetään yhdyttävän erään meidän perusjärjestömme tekemään puoluekokousaloitteeseen. (Suosionosoituksia.)

Puheenjohtaja: Tänne tuli vielä äsken yksi sähke. Täällä on Nuorten Kotkien ohjaajakokous kokoontunut ja se tervehtii myöskin kokousta omalla sähkeellään. (Suosionosoituksia.)

Merkittiin.

Talousvaliokunnan mietintö tilintarkastajain palkkioiden sekä puoluekokousedustajaa ja puolueeneuvoston jäsenten päivärahoista

Puheenjohtaja: Siirrytään työjärjestyksen kohtaan 19. Määrätään tilintarkastajain palkkiot sekä puoluekokousedustajaa ja puolueeneuvoston jäsenten päivärahat. Talousvaliokunnan mietintö on jaettu kokousedustajille. Voidaanko se hyväksyä semmoisenaan? Halutaanko käyttää puheenvuoroja?

Talousvaliokunnan mietintö hyväksyttiin keskustelutta.

Valitaan puolueeneuvoston puheenjohtaja ja puolueeneuvoston muut jäsenet

Puheenjohtaja: Siirrymme työjärjestyksen kohtaan 20. Valitaan puolueeneuvoston puheenjohtaja ja puolueeneuvoston muut jäsenet. Luovutan puheenvuoron menettelytapavaliokunnan puheenjohtajalle toveri Koikkalaiselle.

Puheenvuoron saatuaan lausui menettelytapavaliokunnan puheenjohtaja Johannes Koikkalainen: Toveri puheenjohtaja! Hyvät puoluekokousedustajat! Menettelytapavaliokunta on työskennellyt ainakin noin aikaa vievästi ja pyrkinyt saamaan puoluekokoukselle toivottavasti sellaisia ehdotuksia, jotka puoluekokous voisi hyväksyä.

Ensimmäisenä on puolueeneuvoston puheenjohtajan valitseminen. Menettelytapavaliokunta puolueeneuvoston puheenjohtajaa valitessaan useammasta ehdokkaasta, piirien kanssa ensin neuvoteltuaan, teki äänestyksen jälkeen ehdotuksen ja esittää, että puolueeneuvoston puheenjohtajaksi valittaisiin toveri Kaarlo Pitsinki. (Suosionosoituksia.)

Puolueeneuvoston muiksi jäseniksi menettelytapavaliokunta esittää seuraavia — luen nämä piireittäin:

Helsingin piiri:

Tuomi Reino, varajäseneksi Hätinen Yrjö,
Pitnki Kaarlo, varajäseneksi Airola Inkeri
Vasama Liisa, varajäseneksi Saarinen Olavi,
Aalto Veikko, varajäseneksi Sankiahon Risto ja
Leskinen Väinö, varajäseneksi Lilja Kaarlo.

Uudenmaan piiri:

Jäiviö Sven-Erik, varajäseneksi Viitala Kauko,
Salmivuori Kaarle, varajäseneksi Suomi Kirsti,
Laitinen Erik, varajäseneksi Mustonen Reino,

Luja Sinikka, varajäseneksi Kaivanto Armas ja
Palonen Lauri, varajäseneksi Joentaus Ilmari.

Turun etel. piiri:

Salo Jorma, varajäseneksi Gustavsson Birger,
Koikkalainen Johannes, varajäseneksi Munter Heikki ja
Lfhhti Pentti, varajäseneksi Elonen Sakari

Turun pohj. piiri:

Kallio Manne, varajäseneksi Nyberg Leo,
Salo Reijo, varajäseneksi Kalinen Antti ja
Aaltonen Eino, varajäseneksi Lautasalo Onni.

Puheenjohtaja: Keskeytän välillä. Oliko jollakin puoluekokouksen edustajalla sellainen auto, jonka rekisterinumero on UKT 71? Se palaa ulkona. Jos joku sen auton omistaa, niin olisi hyvä lähteä katsomaan. — Ole hyvä ja jatka!

Tämän jälkeen jatkoi

Johannes Koikkalainen: Toveri puheenjohtaja! Kovin dramaattisiakin piirteitä puolueuuvoston jäsenten valitseminen saa näköjään. Jatkan menettelytapavaliokunnan ehdotuksen esittämistä puolueuuvoston jäsenistä.

Kynien piiri:

Laine Eero, varajäseneksi Pentikäinen Yrjö,
Helminen Heikki, varajäseneksi Tuomala Veikko,
Lindfors Katri, varajäseneksi Mönkäre Arja,
Plym Lennart, varajäseneksi Litmanen Reino,
Pekkonen Mikko, varajäseneksi Pöljö Hugo ja
Seppänen Eevert, varajäseneksi Helminen Olli

Hämeen etel. piiri:

Aattela Kalevi, varajäseneksi Salakka Eino,
Väliö Veikko, varajäseneksi Leppänen Viljani,
Ojanen Sulo J., varajäseneksi Wallenius Viljo ja
Lyytinen Arvi, varajäseneksi Vaden Heikki.

Hämeen pohj. piiri:

Viheriäranta Joel, varajäseneksi Kanerva Unto,
Heinonen Pentti, varajäseneksi Auvinen Arvo,
Peltonen Pekka, varajäseneksi Kytöniemi Anneli ja
Säynäväjärvi Mauri, varajäseneksi Heinola Eino.

Keski-Suomen piiri:

Heiskanen Veikko, varajäseneksi Jokinen Risto,
Niskanen Matti, varajäseneksi Lehtimäki Pentti ja
Rantanen Paavo, varajäseneksi Rasinaho Sulo.

Mikkelin piiri:

Peltola Väinö, varajäseneksi Ilo Paavo ja
Turunen Väinö, varajäseneksi Auvinen Mauno.

Kuopion piiri:

Leskinen Eero, varajäseneksi Niskanen Vilho ja
Tyrväinen Pentti, varajäseneksi Jääskeläinen Yrjö

Joensuu piiri:

Lappalainen Erkki, varajäseneksi Ipatti Pauli,
Issakainen Veikko, varajäseneksi Brandt Emil ja
Tirronen Paavo, varajäseneksi Pankko Unto.

Vaasan piiri:

Hakala Pekka, varajäseneksi Pohjanhovi Arvo ja
Mäkynen Lauri, varajäseneksi Hietakangas Ake.

Oulun piiri:

Aalto Väinö, varajäseneksi Pyhälä Arvo ja
Kemi Raimo O., varajäseneksi Henriksson Alpo.

Kajaanin piiri:

Okkonen Artturi, varajäseneksi Tölö Väinö,

Lapin piiri:

Ylipaavalniemi Erkki, varajäseneksi Mommio Martti ja
Ailasmaa Maija, varajäseneksi Uksila Heimo.

Ruotsalainen Työväenliitto:

Winberg Bo, varajäseneksi Laxen Marianne ja
Enlund Ole, varajäseneksi Perttula Hannu.

Puheenjohtaja: Kuulimme menettelytapavaliokunnan
ehdotuksen. Meidän on ensin ratkaistava puolueuuvoston pu-
heenjohtajakysymys. Asiasta on pyytänyt puheenvuoron Jaakko
Hyvönen.

Keskustelu:

Jaakko Hyvönen (Kymen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät
puoluetoverit! Me olemme tekemässä tämän kokouksen ratkaise-
vimpia päätöksiä. Puolueuuvosto toimii puolueen korkeimpana
päättävänä elimenä sen ajan, jona puoluekokous ei ole koolla.
Näin ollen tämä päätös, joka juuri on tehtävänä, vaikuttaa mei-
dän poliittiseen toimintaamme ainakin kolmen vuoden ajan.

Kun näin on, niin meidän täytyy lähteä ratkaisemaan asioita
ankarien tosiasioiden pohjalta. Tunteilu tässä asiassa ei auta.
Sosialidemokraattisella puolueella on ollut määrätynlaisia etsik-
koajoja. Puoluetoimikunnan esityksestä ilmenee, että nyt halu-
taan ottaa riski siitä, että voidaan antaa toisille sellainen käsitys,
että meillä olisi tahto palata entiseen. Näinhän ei ole.

Sosialidemokraattinen väki on sangen yksimielinen siitä, että se
suuntaus, joka on ollut tähän saakka viime vuosina ja joka pu-
heenjohtaja Paasion johdolla ja puoluesihteerin Raatikaisen toi-
mesta on erittäin hyvin menestynyt, jatkuisi. Tälle tielle ei ole

asetettava mitään vaaroja. Tästä johtuu, että Kymen piiri ei voi hyväksyä puoluetoimikunnan ehdotusta, ja siksi se esittää Veikko Kokkolaa valittavaksi puolueuuevoston puheenjohtajaksi.

Haluan vielä esittää muutamia perusteluja näiden asioiden lisäksi. Veikko Kokkola eduskunnan varapuhemiehenä on erittäin luottamusta nauttiva henkilö sosialidemokraattisen väen keskuudessa. Hän johtamansa kaupungin johtajana on luonut suhteita myöskin naapurimaihin. Onhan Tallinna Kotkan ystävyyskaupunki ja juuri tällä pohjalla Kokkolan ansiot ovat kiistattomat.

Jos verrataan toisen ehdokkaan, menettelytapavaliokunnan ehdokkaan Pitsingin, ansioihin, niin tilanne on kyllä toinen. Pitsinki on joka tapauksessa epätydyttävästi onnistunut sinä aikana, jolloin hän on joutunut vastaamaan puolueen ulkomaisten suhteiden hoitamisesta. (Suosionosoituksia.) Tämä on raskauttava asiahaara. Paluuta tälle tielle ei mielestäni voi tehdä muuta kuin vastuuton henkilö. (Suosionosoituksia.)

Kun me teemme tällä hetkellä päätöksiä yli 600.000 suomalaisen puolesta (Kokouksesta: Neljän ja puolen miljoonan!), niin meidän on ehdottomasti tunnettava vastuumme. Tämä on joka tapauksessa sekä puolueen että työväenliikkeen ja koko maamme tärkeä asia.

Kun ajatellaan tätä valintaa siltä kannalta, että Helsingin seutu saisi lähes puolet tärkeistä johtavista paikoista, niin tätä ei myöskään voida pitää demokraattisena. Silloin kun suurin piiri jää viidenteen osaan siitä, mitä Helsingin seutu kahmii, se on loukkaus demokratiaa vastaan. Tällainen menettely ei myöskään voi olla sosialidemokraattisesti ajattelevien ihmisten toimintaa. (Voi-makkaita suosionosoituksia.)

Mikko Pekkonen (Kymen piiri): Toveri puheenjohtaja. Hyvät puoluetoverit! Edustajatoverini juuri perusteli eräitä niitä näkökohtia, joiden takia me olemme tässä henkilökysymyksessä joutuneet tänne arvovaltaisen kokouksen eteen tulemaan. Meillä Kymen piirissä, joka niin kuin tuli jo mainituksi, on sosialidemokraattisen puolueen suurin piiri, on aina ollut se vastuu sosialidemokraattisen työväenliikkeen vaiheista, mikä tietenkin meillä on jo pelkän jäsenlukumme perusteella. Silloin kun sosialidemokratista linjaa viimeksi reivattiin, on meidän muistettava, että tämän toiminnan kärjessä oli silloin puoluekokouksessa juuri Kymen piiri, koska meidän laajat jäsenjoukkomme siellä vaativat meiltä, että puolue on saatettava sellaiseen tilaan, että se voi vastata siitä kehityksestä, mitä suuren puolueen tulee omata maan johdossa. Tämä tie, niin kuin me voimme kaikki tänään todeta, on ollut

meille myönteinen. Tällä hetkellä sosialidemokraattinen puolue vastaa pääosaltaan maan asioista. Tämä vastuu edellyttää myös sitä, että me toiminnassamme joudumme ottamaan ja meidän tulee ottaa myös muiden käsitykset huomioon silloin, kun ne eivät ole ristiriidassa meidän puolueperiaatteittemme kanssa. Tätä lähtökohtaa silmälläpitäen Kymen piiri kaikissa henkilöesityksissään on lähtenyt esittämään sellaisia henkilöitä piirin puolesta puolueen johtopaikoille, jotka tämän yleisen kuvan täyttävät.

Me tietenkin voisimme pelkästään alueellisesti suurena piirinä lähteä asioita ajamaan, mutta meidän näkökohtamme ei ole koskaan ollut, sitä ei voi kukaan sanoa, yksinomaan se, että me olimme lähteneet jollakin tavalla etuilemaan lukumäärän suhteen. Mutta meitä ihmetyttää, että menettelytapavaliokunta on päätöksessään voinut lähteä meidän alueellisesti kohtuullisia vaatimuksiamme muuttamaan. Mutta kysymyksessä ei ole yksinomaan alueellinen vaatimus, vaan meidän on muistettava, että kun viimeksi puoluekokous ohjasi tätä meidän puoluelaivaamme, se silloin suoritti "kasvojen pehmennyksen", jos saan käyttää sitä sanaa, ja meillä on se käsitys, että jos me nyt onnistuisimme valitsemaan puolueen puheenjohtajaksi edelleen entisen kunnioitetun puheenjohtajamme, tulee liian kova kasvojen muutos, jos menettelytapavaliokunnan ehdotus puolueen puolueeneuvoston puheenjohtajasta sellaisenaan menee läpi. Kun meidän vaatimuksemme on kaikkien näkökohtien mukaan kohtuullinen, ei Kymen piiri ole voinut mitään muuta kuin tulla teidän eteenne tänne, ja minä Kymen piirin valtuuttamana tässä vaiheessa jo vaadin, samalla kun kannatan Hyvösen tekemää ehdotusta Veikko Kokkolan valitsemisesta, että suoritettaisiin mandaattiäänestys tämän kohdalla.

Puolueeneuvoston muut jäsenet on esitetty ehdotusten mukaisesti. Valitettavasti Kymen piirin osalta on tapahtunut toimistoteknillinen virhe, ja minä ehdotan piirin edustajien valtuuttamana, että meidän kaksi varajäsentämme muutetaan piirikokouksen suorittaman valinnan perusteella seuraavasti: Mikko Pekkonen, varamieheksi Mauno Forssman ja Heikki Helminen, varamiehenä Veikko Sinkola.

Olli Helminen (Kymen piiri): Hyvät toverit. Kannatan kokousedustaja Fekkosen esittämää ehdotusta mandaattiäänestyksestä puolueeneuvoston puheenjohtajasta.

Paavo Lehtinen (Hämeen pohj. piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät puoluetoverit! Nähdäkseni me olemme aloittamassa kokouksen sellaista työvaihetta, jonka ratkaisut tulevat olemaan hyvin merkittäviä. Me emme ratkaise nyt yksinomaan puolueeneuvoston puheenjohtajan paikan täyttämistä ja puolueeneuvoston jäsenten

paiskojen täyttämistä. Meillä seuraa monia muita vaaleja, jotka ovat kokonaisuus. Jos me lähdemme kokouksessa siitä, että piiriintressit on saatava loppuun saakka ajetuiksi, me ilmeisesti saamme puolueelle hallintoelimet, jotka eivät ole parhaalla tavalla työkykyisiä (suosionosoituksia) eivätkä edustavia.

On erittäin epämiellyttävää tässä kokouksessa kuulla sellaista ajatustakaan, että me vaadimme, että näin tulee tehdä, muuten me järjestämme äänestyksen. Juhlakokous ei ole oikea paikka tälle ajattelulle.

Menettelytapavaliokunta pyrki kaikissa niissä ehdotuksissa, joita täällä tullaan esittämään, mahdollisimman sopiviin ratkaisuihin, jotka toisivat myös puolueelle edelleen työkyvyn ja edustavuuden myös maan rajojen ulkopuolella. Jos me lähdemme täällä nyt äänestämään tietoisina siitä, että nämä kompromissit, joita menettelytapavaliokunnan työllä on aikaansaatu, voivat romuttua, me voimme todella saada tuloksia, jotka eivät itse asiassa miellyttäkään ketään. Pala palalta ne miellyttävät, mutta kokonaisuutena kaikki toteamme, että olemme tehneet huonot ratkaisut.

Voin vakuuttaa, ettei Pohjois-Häme ollut kovin innostunut siitä, että Kaarlo Pitsinki valitaan puoluenevoston puheenjohtajaksi, mutta me tajuaamme kokonaisuuden. Me tiedämme, että Pitsinki on myöskin oppinut niin kuin me tässä itse kukin. On varmaan järkevää, että ne vuodet, joita me muistelemme kaikki jo hymyillenkin niin kuin jo muitakin sotavuosia, unohtuvat ja pyrittäisiin todella lähtemään uudelleen. Ei moitita Pitsinkiä siitä, mitä hän ehkä on huonosti tehnyt. Ehkä ei moitita muitaakaan. Me kaikki olemme tehneet virheitä. Näin ollen Pohjois-Hämeikin on katsonut, uskallan tässä ilmoittaa, että voisimme luottaa siihen, että Pitsinki valitaan tälle paikalle. Me vetoaisimme Kymen piiriin, että te näkisitte tämän kokonaisuuden ja luopuisitte yrityksestänne saada vaatimuksenne lävitse. Älkää missään tapauksessa ajako asioita tällä hetkellä ja näin suoraan mandaattiäänestykseen. Mielekkäämpää on sittenkin, että piirit kokoontuvat vielä uudelleen ja pohtivat asiaa. Näin suoraviivaisesti ja jyrkästi asiat ratkaisten voimme odottaa huonoja ratkaisuja. (Voimakkaita suosionosoituksia.)

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Puheenjohtaja: Keskustelun aikana Jaakko Hyvönen, Mikko Pekkosen ja Olli Helmisen kannattamana on tehnyt ehdotuksen, että puoluenevoston puheenjohtajaksi valittaisiin Veikko Kakkola.

Kun meillä on kaksi ehdotusta, menettelytapavaliokunnan ehdotus sekä edellä mainittujen tovereiden ehdotus, meidän on äänestettävä.

Täällä on myöskin vaadittu mandaattiaanestystä. Säännöt sanovat tästä asiasta seuraavasti — ehkä sihteeri lukee.

Yrjö J. Virtanen (lukee): Puolueen sääntöjen 19 §:n 1 momentti kuuluu seuraavasti: "Puoluekokouksessa on jokaisella hyväksytyllä kokousedustajalla yksi ääni. Milloin vähintään 1/10 äänioikeutetuista kokousedustajista niin vaatii, kokouksessa on toimitettava nfmiaanestys tai vaali suljetuin lipuin siten, että kullakin kokousedustajalla on se kokonaisella luvulla ilmoitettu äänimäärä, joka saadaan, kun asianomaisen vaaliyhtymän puolueosastojen jäsenmäärä jaetaan yhtymästä valittujen edustajien luvulla."

Toinen momentti kuuluu seuraavasti: "Vaali suoritetaan vaadittaessa suljetuin lipuin niin, että kuhunkin lippuun merkitään vaalisalaisuutta loukkaamatta äänestykseen osallistuvan henkilön edustama äänimäärä, ennen kuin se leimataan ja otetaan vastaan vaaliurna. Avustavana elimenä vaalissa toimii kokouksen asettama vaalilautakunta."

Puheenjohtaja: Selväksi tuli.

Meidän on ratkaistava, haluaako kokous, että vaali suoritetaan mandaattiaanestyksenä vaiko yksinkertaisella, joka merkitsee, että kullakin kokousedustajalla on yksi ääni. Kymmenesosaan riittää 19 edustajaa.

Voitaisiinko menetellä niin, että ne toverit kokousedustajat, jotka haluavat mandaattiaanestystä, nostavat edustajakorttinsa ensiksi ylös.

Ääntenlaskijat, vaalivaliokunta paikalle!

Olkaa hyvät!

Kun tämä oli tapahtunut, totesi

puheenjohtaja: Kädet alas. Todetaan, tarvittavat 19 on. Näin meidän täytyy suorittaa äänestys mandaattiaanin.

Pyydän vaalilautakuntaa asettumaan paikoilleen.

Äänestysliput ovat jokaisen kokousedustajan salkussa.

Äänestää saa yhtä, ja ehdokkaina ovat Kaarlo Pitsinki ja Veikko Kokkola, Kaarlo Pitsinki ja Veikko Kokkola.

Ilmoitusasia

Puheenjohtaja: Menettelytapavaliokunnan jäseniä pyydetään kokoontumaan välittömästi tänne vasemmalla olevaan kansliaan, puheenjohtaja pyytää.

Merkittiin tiedoksi.

Puheenjohtaja: Äänestys voidaan aloittaa.

Äänestyksen tultua loppuun suoritetuksi lausui

puheenjohtaja: Pyydän kokousedustajia saapumaan paikoilleen, jatkamme kokousta.

Puheenjohtaja: Voitaisiinko valita puolueuuvoston jä-

senet, koska puolueuuvoston jäseniksi ovat tehneet kaikki puolueen piirit ehdotuksensa. Kuitenkin siihen tulee eräs pieni korjaus, minkä vuoksi luovutan puheenvuoron menettelytapavaliokunnan puheenjohtajalle, toveri Koikkalaiselle.

Johannes Koikkalainen: Toveri puheenjohtaja, hyvät puoluetoverit. Kymen piiri on ilmoittanut, että heillä on painovirhepaholainen päässyt sekoittamaan piirin ilmoitusta.

Menettelytapavaliokunta on käsitellyt Kymen piirin uuden ilmoituksen ja eittää puoluekokoukselle Kymen piirin kohdalla seuraavat selvennykset: Mikko Pekkosen varajäsen, joksi aiemmin ilmoitettiin Hugo Pöljö, tulisi olemaan Mauno Porssman; ja Heikki Helmisen varajäsen Veikko Siukola eikä Veikko Tuomala, niin kuin aikaisemmin ilmoitettiin.

Näiden kahden muutoksen jälkeen menettelytapavaliokunta esittää, että puolueuuvoston jäsenet hyväksyttäisiin esittämässään muodossa.

Puheenjohtaja: Voiko kokous yksimielisesti hyväksyä tämän esityksen, jonka menettelytapavaliokunta piirien ehdotusten pohjalta, huomioiden täällä tehdyn korjauksen, on tehnyt ja hyväksyä puolueuuvoston kokoonpanon.

Keskustelua ei syntynyt.

Puheenjohtaja: Katson, että puolueuuvosto on tullut valituksi menettelytapavaliokunnan esittämässä muodossa.

Menettelytapavaliokunnan ehdotus puolueuuvoston kokoonpanoksi oli tullut yksimielisesti hyväksytyksi.

Valitut puolueuuvoston jäsenet ja varajäsenet olivat seuraavat:

Helsinki

Varsinaiset

Tuomi, Reino

Pitsinki, Kaarlo

Vasama, Liisa

Aalto, Veikko

Leskinen, Väinö

varajäsenet

Hätinen, Yrjö

Airola, Inkeri

Saarinen, Olavi

Sänkiaho, Risto

Lilja, Kaarlo

Uusimaa

Järvinen, Sven^Erik

Salmivuori, Kaarle

Laitinen, Erik

Luja, Sinikka

Palonen, Lauri

Viitala, Kauko

Suomi, Kirsti

Mustonen, Reino

Kaivanto, Armas

Joentaus, Ilmari

Turun etel.

Salo, Jorma
Koikkalainen, Johannes
Lahti, Pentti

Gustavsson, Birger
Munter, Heikki
Elonen, Sakari

Turun pohj.

Kallio, Manne
Salo, Reijo
Aaltonen, Eino

Nyberg, Leo
Kalinen, Antti
Lautasalo, Onni

Kymen piiri
Laine, Eero
Helminen, Heikki
Lindfors, Katri
Plym, Lennart
Pekkonen, Mikko
Seppänen, Eevert

Pentikäinen, Yrjö
Siukola, Veikko
Mönkäre, Arja
Litmanen, Reino
Forsman, Mauno
Helminen, Olli

Hämeen etel.

Aattela, Kalevi
Väliö, Veikko
Ojanen, Sulo J.
Lyytinen, Arvi

Salakka, Eino
Seppänen, Viljam
Wallenius, Viljo
Vaden, Heikki

Hämeen pohj.

Viheriäranta, Joel
Heinonen, Pentti
Peltonen, Pekka
Säynäväjärvi, Mauri

Kanerva, Unto
Auvinen, Arvo
Kytöniemi, Anneli
Heinola, Eino

Keski-Suomi

Heiskanen, Veikko
Niskanen, Matti
Rantanen, Paavo

Jokinen, Risto
Lehtimäki, Pentti
Rasinaho, Sulo

Mikkeli

Peltola, Väinö
Turunen, Väinö

Ilo, Paavo
Auvinen, Mauno

Kuopio

Leskinen, Eero
Tyrväinen, Pentti

Jääskeläinen, Yrjö
Niskanen, Vilho

Joensuu

Lappalainen, Erkki
Issakainen, Veikko
Tirronen, Paavo

Ipatti, Pauli
Brandt, Emil
Pankko, Unto

Vaasa

Hakala, Pekka
Mäkynen, Lauri

Pohjanhovi, Arvo
Hietakangas, Ake

Oulu

Aalto, Väinö
Kemi, Raimo O.

Henriksson, Alpo
Pyhälä, Arvo

Kajaani

Okkonen, Artturi

Tölli, Väinö

Lappi

Ylipaavalniemi, Erkki
Ailasmaa, Maija

Mommo, Martti
Uksila, Heimo

Ruotsal. Työväenliitto

Winberg, Bo
Enlund, Ole

Laxen, Marianne
Perttula, Hannu

Puheenjohtaja : Niin kauan kun vaalilautakunta laskee vaalin tulosta, voimmeko me mennä työjärjestyksen kohtaan 22. Valitaan kolme tilintarkastajaa sekä kaksi varatilintarkastajaa. Päätettiin jatkaa työjärjestyksen käsittelyä.

Talousvaliokunnan esitys tilintarkastajiksi

Puheenjohtaja : Talousvaliokunta on saanut tästä asiasta ehdotuksensa valmiiksi. Talousvaliokunta ehdottaa, että vakinaisiksi tilintarkastajiksi valitaan Väinö Ahde, Yrjö Ihari ja Yrjö E. Laine, kaikki Helsingistä.

Keskustelua ei syntynyt.

Puheenjohtaja : Katson, että kokous hyväksyy talousvaliokunnan ehdotuksen.

Vakinaisiksi tilintarkastajiksi olivat tulleet valituiksi Väinö Ahde, Yrjö Ihari ja Yrjö E. Laine.

Puheenjohtaja : Varatilintarkastajiksi ehdotetaan Eino Kapanen ja Visa Kivi Helsingistä. Voidaanko hyväksyä.

Keskustelua ei syntynyt.

Puheenjohtaja : Hyväksytään.

Varatilintarkastajiksi olivat tulleet hyväksytyiksi Eino Kapanen ja Visa Kivi.

Puheenjohtaja : Tiedustelen, mitä mieltä kokous on, voidaanko myös muita talousvaliokunnan valmiina olevien mietintöjen käsittelyä jatkaa?

Päätettiin jatkaa talousvaliokunnan mietintöjen käsittelyä.

Talousvaliokunnan mietintö esityksistä 223-229

Puheenjohtaja: Pyydän kokousedustajia ottamaan esille järjestöjen esitykset puoluekokoukselle, esitykset 223—238, jolloin voitte seurata omista kirjoistanne mainitessani täällä nämä numerot.

Valiokunta esittää esityksissä 223—229:

"Valiokunta on huolellisesti tutustunut lehdistöstämme tehtyihin useihin perusjärjestöjen esityksiin ja puoluetoimikunnan niistä antamiin lausuntoihin. Valiokunta toteaa puoluetoimikunnan eri tavoin ryhtyneen asian vaatimiin toimenpiteisiin. Hyväksyessään puoluetoimikunnan lausunnot esityksistä n:ot 223—239 valiokunta tähdentää sosialidemokraattisen maakuntalehdistön merkitystä ja pitää tarpeellisena, että puoluetoimikunta todella ryhtyy lausunnoissaan esittämiinsä toimenpiteisiin.

Lisäksi valiokunta kehottaa puoluetoimikuntaa käytettävissään olevin keinoin toimimaan niin, että työväenliikkeen ja julkisten laitosten painotyöt ja ilmoitukset entistä suuremmassa määrin ohjataan sosialidemokraattisiin kirjapainoihin ja sanomalehtiin."

Voiko kokous yhtyä valiokunnan ehdotukseen näistä esityksistä 223—229? Halutaanko puheenvuoroja?

Keskustelua ei syntynyt.

Puheenjohtaja: Katson, että kokous hyväksyy talousvaliokunnan ehdotuksen.

Talousvaliokunnan mietintö n:ot 223—229 oli tullut hyväksytyksi.

Talousvaliokunnan mietintö esityksestä n:o 230

Puheenjohtaja: Seuraa valiokunnan mietintö esitykseen 230.

"Valiokunta yhtyy puoluetoimikunnan esityksestä antamaan lausuntoon."

Voidaanko hyväksyä? Halutaanko puheenvuoroja?

Keskustelua ei syntynyt.

Puheenjohtaja: Esitys hyväksytään.

Talousvaliokunnan mietintö esityksestä n:o 230 oli tullut hyväksytyksi.

Talousvaliokunnan mietintö esityksistä n:ot 231-232

Puheenjohtaja : Valiokunnan mietintö esitykseen
n:ot 231—232:

"Valiokunta yhtyy puoluetoimikunnan esityksistä antamaan lausuntoon."

Voidaanko hyväksyä?

Keskustelua ei syntynyt.

Puheenjohtaja : Hyväksytään.

Talousvaliokunnan mietintö esityksistä n:ot 231—232 oli tullut hyväksytyksi.

Talousvaliokunnan mietintö esityksistä n:ot 233-234

Puheenjohtaja : Valiokunnan mietintö esitykseen
n:ot 233—234:

"Valiokunta yhtyy puoluetoimikunnan esityksistä antamaan lausuntoon."

Voidaanko hyväksyä?

Keskustelua ei syntynyt.

Puheenjohtaja : Hyväksytään.

Talousvaliokunnan mietintö esityksistä n:ot 233—234 oli tullut hyväksytyksi.

Talousvaliokunnan mietintö esityksestä nro 235

Puheenjohtaja : Valiokunnan mietintö esitykseen
n:o 235:

"Valiokunta yhtyy puoluetoimikunnan esityksestä antamaan lausuntoon."

Voidaanko hyväksyä?

Keskustelua ei syntynyt.

Puheenjohtaja : Hyväksytään.

Talousvaliokunnan mietintö esityksestä n:o 235 oli tullut hyväksytyksi.

Talousvaliokunnan mietintö esityksestä n:o 236

Puheenjohtaja: Valiokunnan mietintö esitykseen
n:o 236:

"Valiokunta yhtyy puoluetoimikunnan esityksestä antamaan lausuntoon."

Voidaanko hyväksyä?

Keskustelua ei syntynyt.

Puheenjohtaja: Hyväksytään.

Talousvaliokunnan mietintö esityksestä n:o 236 oli tullut hyväksytyksi.

Talousvaliokunnan mietintö esityksistä n:ot 237-238

Puheenjohtaja: Valiokunnan mietintö esityksistä 237—238:

Myös tässä valiokunta yhtyy puoluetoimikunnan esityksestä antamaan lausuntoon. Voidaanko hyväksyä?

Kukaan ei pyytänyt puheenvuoroa.

Puheenjohtaja: Hyväksytään.

Talousvaliokunnan mietintö esityksistä 237—238 oli tullut hyväksytyksi.

Talousvaliokunnan mietinnöt olivat tulleet loppuun käsitellyiksi.

Ruotsin opetusministerin Olof Palmen esittely

Puheenjohtaja: Seuraavaksi luovutan puheenvuoron toveri Kaj Laxenille. Ole hyvä.

Puheenvuoron saatuaan lausui

Kaj Laxen: Hyvät toverit. Olen entiseltä puoluesihteeriltänne toveri Raatikaiselta saanut tehtäväksi esitellä kokoukselle Ruotsin opetusministerin Olof Palmen, joka on saapunut kokoukseenne. (Valtavia suosionsoituksia.)

Lausun hänet sydämellisesti tervetulleeksi tänne Turkuun ja puoluekokoukseenne. Ruotsalaisten puoluetovereiden kertoman mukaan meillä on samalla mahdollisuus tutustua Ruotsin Sosialidemokraattisen puolueen tulevaan puheenjohtajaan ja Ruotsin seuraavaan pääministeriin (erittäin voimakkaita suosionsoituk-

sia). Kaikkien odotusten mukaan Olof Palme tulee hoitamaan näitä molempia tehtäviä ensi syksystä lähtien.

(Puhuja toisti sanomansa ruotsin kielellä.)

Puheenvuoron saatuaan lausui

opetusministeri Olof Palme (tulkkina fil. tri Ahti M. Salonen):

Opetusministeri Palme lausui ilonsa siitä, että hän saa tuoda Ruotsin veljespuolueen tervehdyksen ja onnittelun Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen 70-vuotisjuhlaan. Hän totesi, että me olemme monessa suhteessa hyvin läheisiä. Vaalitkin näyttään suoritettavan jo etukäteen — tässä yhteydessä hän viittasi niihin tervehdyssanoihin, joita aluksi lausuttiin. Opetusministeri Palme mainitsi edelleen, että puolueemme Ruotsissa ja Suomessa ovat suurin piirtein yhtä vanhat, mutta maittemme ja puolueittemme vaiheet ovat olleet erilaiset: ruotsalaista yhteiskuntaa on saatu rakentaa rauhanomaisissa oloissa, Suomessa on jouduttu jatkuvasti taistelemaan kansallisen itsenäisyyden puolesta ja rakentamaan yhteiskuntaa toisenlaisissa olosuhteissa kuin läntisessä naapurimaassa.

Opetusministeri Palme sanoi, että me olemme kolmessa suhteessa erittäin selvästi samoilla linjoilla.

Ensiksikin me noudatamme samaa selväpiirteistä, johdonmukaista neutraliteettia, jonka avulla korostamme pienen maan oikeutta saada määrätä asioistaan, oikeutta, jonka katsomme kuuluvan kaikille maille, niin Tshekkoslovakialle ja Vietnamille kuin meidän omille kotimaillemmekm.

Edelleen me molemmat harrastamme pohjoismaista yhteistyötä pyrkien kehittämään iskukykyistä taloutta, rakentamaan yhteiskuntaamme sosialidemokraattisella pohjalla.

Kolmanneksi hoidamme sisäiset probleemamme samoja menetelytapoja noudattaen. Me hyväksymme tekniikan ja tieteen keinona, jonka avulla rakennamme yhteiskuntaa, mutta me emme hyväksy sitä tekijänä, joka jähmettää yhteiskunnan kaupalliseen kulttuuriin ja joka tuhoaa meidän elinpiirimme, vaan me katsomme, että tieteen ja tekniikan tehtävänä on palvella ihmistä ja yhteiskuntaa. Emme myöskään hyväksy sellaista pakoa todellisuudesta, joka sisältää ajatuksen, että vanha yhteiskunta pitäisi lyödä murskaksi ennen kuin mitään uutta voi rakentaa. Me katsomme, että sosialidemokratia rakentaa uutta, muuntaen olevaa parempaan suuntaan.

Tähän kaikkeen meidän pitää voida aktivoida ihmiset. Meidän täytyy kouluttaa itsemme.

Puheensa loppupuolella opetusministeri Palme sanoi, että näiden yhteisten aatteitten symbolina hänen puolueensa tarjoaa puolueen

koulussa Ruotsissa n. 30: lie suomalaiselle nuorelle puoluetoverille yhden viikon vapaan opiskelumahdollisuuden. (Suosionosoituksia.)

Puheenjohtaja: Kokouksen nimissä haluan kiittää toveri Palmea kokoukselle esitetystä onnentoivotuksesta.

Puolueneuvoston puheenjohtajan vaalin tulos

Puheenjohtaja: Palaamme asiaan 20. Vaalilautakunta on saanut työnsä valmiiksi ja äänestyksen tuloksena Kaarlo Pitsinki on saanut 101 ääntä, mandaattiääniä 30.824, Veikko Kokkola 87 ääntä, mandaattiääniä 27.645.

Vaalin perusteella puolueneuvoston puheenjohtajaksi on tullut valituksi Kaarlo Pitsinki. (Voimakkaat suosionosoitukset.)

Puheenjohtaja: Seuraavana on työjärjestyksen kohta 21. Luovutan puheenvuoron menettelytapavaliokunnan puheenjohtajalle Koikkalaiselle.

Johannes Koikkalainen: Toveri puheenjohtaja, hyvät kokousedustajat! Ennenkuin lähdetään valitsemaan puolueen puheenjohtajaa, puoluesihteerä ja puoluetoimikunnan jäseniä, ehdotan, että piiriedustajat kokoontuisivat puolen tunnin neuvonpitoon ja sitä ennen menettelytapavaliokunta kokoontuu 10 minuutin neuvonpitoon.

Toveri puheenjohtaja, ehdotan tällaista menettelyä kokoukselle.

Puheenjohtaja: Voidaanko hyväksyä menettelytapavaliokunnan puheenjohtajan ehdotus, että pidettäisiin puolen tunnin tauko?

Hyväksyttiin.

Puheenjohtaja: Kokous keskeytetään puoleksi tunniksi ja sitä jatketaan kello 17.05.

Kokous keskeytettiin kello 16.38.

Kokousta jatkettiin kello 17.35.

Puhetta johti Veikko Hellgren.

Puheenjohtaja: Kokous jatkuu. Annan puheenvuoron menettelytapavaliokunnan puheenjohtajalle Koikkalaiselle. Kysymyksessä on työjärjestyksen kohta 21. Valitaan puoluetoimikunnan puheenjohtaja, puoluesihteerä ja ruotsinkielisten puoluejärjestöjen edustaja sekä puoluetoimikunnan muut jäsenet.

Puolueen puheenjohtajan vaali

Johannes Koikkalainen: Toveri puheenjohtaja! Hyvät puoluetoverit! Menettelytapavaliokunta on tosiaan työskennellyt. Se ei ole millään tavoin säästänyt aikaa, vaan se on pyrkinyt tulokseen, joka olisi mahdollisimman yksimielinen tälle puoluekokoukselle. Se, että olemme joutuneet vaivaamaan varsin usein myös piirien puoluekokousryhmiä kokoon, on menettelytapavaliokunnan mielestä ollut tarpeellista, että saadaan aikaan sellainen esitys, joka tyydyttää mahdollisimman pitkälle puoluekokousta.

Kuitenkaan puolueen puheenjohtajakysymyksessä ei menettelytapavaliokunnalla ollut vaikeuksia, vaan sen käsittely kesti vain hetken. Menettelytapavaliokunta esittää puoluekokoukselle, että puoluekokous valitsisi puolueen puheenjohtajaksi nykyisen puolueen puheenjohtajamme Rafael Paasion. (Voimakkaita kauankestäneitä suosionosoituksia.)

Pu h e e n j o h t a j a : Mitä mieltä kokous on? Voiko kokous yhtyä tmenettelytapavaliokunnan lesitykseen? Halutaanko puheenvuoroja? — Ellei, katson että kokous yksimielisesti yhtyy menettelytapavaliokunnan esitykseen ja valitsee puolueen puheenjohtajaksi Rafael Paasion. (Voimakkaita suosionosoituksia.)

Puolueen puheenjohtajaksi valittiin menettelytapavaliokunnan ehdotuksen mukaisesti yksimielisesti Rafael Paasio.

Puoluesihteerin vaali

Pu h e e n j o h t a j a : On toimitettava puoluesihteerin vaali. Annan puheenvuoron menettelytapavaliokunnan puheenjohtajalle Koikkalaiselle.

Johannes Koikkalainen: Toveri puheenjohtaja! Hyvät puoluetoverit! Puoluesihteerikysymys ei ollut aivan niin helppo. Se kesti jonkin verran enemmän kuin viisi minuuttia. Mutta niinhän on tapahtunut joka puoluekokouksessa, henkilökysymykset ovat olleet varsin kriittisiä. Tämä johtuu siitä, että sosialidemokraattisessa puolueessa on hyvin paljon hyviä jäseniä ja sellaisia, jotka sopivat mitä mainioimmin myös niinkin vastuunalaiseen tehtävään kuin puoluesihteeriksi.

Pitkän keskustelun jälkeen menettelytapavaliokunta sanoisin melkeinpä yksimielisesti esittää puoluekokoukselle, että puoluesihteeriksi seuraavaksi toimintakaudeksi valittaisiin yhteiskunta-

tieteiden kandidaatti, toveri Kalevi Sorsa. (Voimakkaita suosionosoituksia.)

Puheenjohtaja: Tästä asiasta on pyytänyt puheenvuoron Sulo J. Ojanen.

Keskustelu:

Sulo J. Ojanen (Hämeen et. piiri): Toveri puheenjohtaja! Hyvät puoluekokousedustajat! Kun eilen täällä puheenjohtaja antoi määräajan, että kirjallisesti tulee antaa määrättyyn kellonaikaan mennessä ehdokkaat puolueen puheenjohtajaksi, puolue-toimikunnan jäseniksi jne. ja samalla myös puoluesihteeriksi, niin näin myös kokousedustajat menettelivät. Minä arvostelen puheenvuorossani sitä menettelytapaa, mitä on jo useammassa puoluekokouksessa harjoitettu ehdokkaiden asetteluun nähden. Jos ker-ran hyväksytään sellainen menettely, että näitä ehdokkaita ko-kouksen puheenjohtajan päätöksestä huolimatta saadaan sinkaut-taa yön lopputunneilla, niin pitää riittävän selvästi myös puoluekokousedustajille ilmoittaa tämä tällainen menettely (Kokouk-sesta kättentaputuksia). Ei silloin pidä mennä poikkeamaan, kuten nyt on tapahtunut.

Tämä olkoon jonkinlaisena varoituksena seuraaville puoluekokouksille, puolue-toimikunnan jäsenille ja niille puolueemme virkailijoille, jotka tähän asiaan voivat vaikuttaa. Meidän maam-me työväenliikkeellä on vuosien kuluessa muodostunut vissit me-nettelytavat kokouksiin nähden ja myös tällä kohdalla on vissit menettelytavat. Ei voida jatkuvasti hyväksyä sitä menetelmää, mitä on näissä puoluekokouksissa harjoitettu.

Tämän arvostelun jälkeen minä yhdyn menettelytapavaliokun-nan mietintöön. (Suosionosoituksia.)

Onni Niskanen (Keski-Suomen piiri): Toveri puheenjohtaja! Hyvät puoluetoverit! Voin yhtyä aikaisemman puhujan sanoihin. Tarkoitukseni oli valottaa juuri samaa kysymystä, että tällainen on erittäin kiusallista, ja uskoisin että moni puoluekokousedus-taja lähtee täältä kokouksesta hiukan noin niin kuin apealla mie-lellä Ymmärrän, että me puoluekokousedustajat emme suinkaan tunne niin suurta pätemisen tarvetta, että tämä menettelytapa olisi mikään kipeä kohta, jolla tavalla puoluesihteerin valinta-kysymystä on hoidettu. Mutta kun meidän siellä kentällä hoi-taessamme asioita on perusjärjestöissä aina korostettava sellaisia menettelytapoja, että kaikki asiat avoimesti käsitellään ja demo-kraattisin menettelytavoin, niin Keski-Suomen piirin ryhmä poh-tiessaan tätä kysymystä totesi ryhmäkokouksessa, että tällainen menettely, että kun on olemassa kokouksen työjärjestys, jossa selvästi määritellään, minkä ajan kuluessa ehdokkaat on nimet-

tävä, ja sen jälkeen menettelytapavaliokunta useamman tunnin kuluessa pohtii kysymystä ja eri ryhmät kokoontuvat lukemattomia kertoja luullen, että kysymys ehdokkaiden määrästä ja laadusta on täysin selvä, niin sitten havaitaankin erittäin pitkän työskentelyn jälkeen, että kaikki tämä työ on ollut täysin turhaa, niin siksi halusin käyttää puheenvuoron tästä ja esittää saman toivomuksen kuin aikaisempi puhuja, että toivottavasti tilanne korjautuu seuraavissa puoluekokouksissa. Onhan tämä sentään niin arvokas tilaisuus, että näille henkilöille, jotka perusjärjestöissä on valittu tänne edustamaan ja näitä päätöksiä tekemään, voitaisiin reilulla pelillä antaa mahdollisuus tehdä nämä päätökset täällä ja sillä tavalla yksimielisyyden merkeissä päästä eteenpäin.

Yhdyn omasta puolestani ja Keski-Suomen piiri yhtyy menettelytapavaliokunnan ehdotukseen. Tämä on tarkoitettu vain niin kuin tulevia puoluekokouksia silmällä pitäen, että meidän pitäisi löytää vähän puhtaammat menettelytavat. (Suosionosoituksia.)

Eino Hellman (Keski-Suomen piiri) luopui.

Uolevi Kaukovaara (Satakunnan piiri): Toveri puheenjohtaja! Hyvät puoluekokousedustajat! Kun tätä puoluekokousta on valmisteltu, meille on monessa yhteydessä korostettu ja me itse valitut puoluekokousedustajat olemme myöskin odottaneet sitä, että tämä on meille erittäin tärkeä kokous, ja me olemme myöskin perinpohjaisesti pyrkineet valmistautumaan tähän kokoukseen sen suuren asiamaäärän ympärillä, mikä meillä täällä on ratkaistavana. Samalla me olemme myöskin korostaneet perusjärjestöissä evästyskokouksissa ja muissakin tilaisuuksissa sitä, että meidän pitäisi avoimesti, rehdisti, ennakkoluulottomasti pyrkiä keskustelemaan myöskin henkilökysymyksistä. Me olemme esittäneet sitä kantaa Satakunnan piirissä, ettei näissä evästyskokouksissa missään tapauksessa vannottaisi pyhästi kenenkään nimeen, vaan meille puoluekokousedustajille annettaisiin avoimet kädet henkilökysymyksiin nähden. Tämä on mielestäni oikea tapa hoitaa henkilövaaleja näin suuressa kokouksessa.

Mutta kuitenkin me olemme edellyttäneet, että sen jälkeen kun työjärjestyksen mukaan ehdokkaat puolueen päättäntäelimiin on nimetty, vaali tapahtuu näiden ehdokkaiden välillä. Näin ilmeisesti nyt ei ole käymässä. Tähän me Satakunnan piirin puoluekokousedustajat emme ole tyytyväisiä. On ilmeistä, että olisi puolue-toimikunnalle ja ehkä puolueen työryhmillekin annettava tehtäväksi laatia tähän kokoukseen ja näihin menettelytapoihin määrätynlainen järjestyssääntö, niin kuin meillä on ehkä muissakin, johon me puoluekokousedustajat sitten jo etukäteen saisimme tu-

tustua ja myöskin tietäisimme aina, mitä täällä on odotettavissa.

Satakunnan piiri yhtyy menettelytapavaliokunnan ehdotukseen.

Paavo Rantanen (Keski-Suomen piiri) luopui.

Puheenjohtaja: Pyydetty puheenvuorot on loppuun käytetty.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Puheenjohtaja: Kun ei muutosehdotusta menette y-tapavaliokunnan esitykseen ole tehty, tulkitseen asian niin, että kokous yksimielisesti on valinnut puoluesihteeriksi Kalevi Sorsan. (Suosionosoituksia.)

Puoluesihteeriksi valittiin yksimielisesti yhteiskuntatiet, kand. Kalevi Sorsa.

Puheenjohtaja: Tämän jälkeen olisi valittava ruotsinkielisten puoluejärjestöjen edustaja puoluetoimikuntaan.

Annan puheenvuoron menettelytapavaliokunnan puheenjohtajalle Koikkalaiselle.

Puheenvuoron saatuaan lausui

Johannes Koikkalainen (menettelytapavaliokunta): Toveii puheenjohtaja! Hyvät puoluekokousedustajat! Menettelytapavaliokunta esittää, että ruotsinkielisten puoluetoverien edustajaksi puoluetoimikuntaan valittaisiin Ruotsalaisen Työväenliiton ehdottama puoluetoveii Lars Lindeman.

Puheenjohtaja: Menettelytapavaliokunta ehdottaa ruotsinkielisten tovereiden esityksestä, että puoluetoimikuntaan valittaisiin Lars Lindeman. Hyväksyttäneen.

Ruotsinkielisten puoluejärjestöjen edustajaksi puoluetoimikuntaan valittiin yksimielisesti Lars Lindeman.

Puheenjohtaja: Sitten olisi valittava puoluetoimikunnan muut jäsenet.

Puheenvuoron saatuaan lausui

Johannes Koikkalainen (menettelytapavaliokunta). Menettelytapavaliokunta esittää, että muiksi puoluetoimikunnan jäseniksi valittaisiin seuraavat puoluetoverit: Sylvi Siltanen, Väinö Vilponiemi, Vilho Halme, Antero Väyrynen, Jaakko Hyvönen, Veikko Helle, Valde Nevalainen, Olavi Lindblom ja Ulf Sundqvist.

Puheenjohtaja: Olemme kuulleet menettelytapavaliokunnan ehdotuksen tähän kohtaan. Puheenvuoroja on pyydetty.

Keskustelu:

Paavo Rantanen (Keski-Suomi): Toveri puheenjohtaja! Hyvät puoluekokousoverit! Me kuulumme eilen, kun puoluekokous aloitettiin, puolueen puheenjohtajan suulla lausunnon siitä, että puolueemme haluaa jatkaa tätä hyväksi koettua linjaa, mitä tässä menneinä vuosina puheenjohtajamme johdolla on käyty läpi vaikeidenkin aikojen. Meillä on ollut myöskin hänen aisaparinaan

tässä työssä suhteellisen nuori, mutta innokas sihteeri, Erkki Raatikainen, joka siitä huolimatta, eotä hän kolisteli luurankoja menneinä päivinä, on kuitenkin ollut meidän puolueemme teoreettisia asioita harkitsevan ryhmän suosiossa, koska hän on saattanut keskustelun alaiseksi kaikkia niitä asioita, joista meidän pitäisi keskustella. Ei menneinä aikoina koskaan ole näin paljon asioita tuotu esiin ja pyritty saamaan ohjelmia aikaan, joista me voisimme puolueemme linjaa vetää eteenpäin ja pohtia, mihin me pyrimme ja kuinka me toimimme. Nyt jotkut valittelevat ehkä, että näitä ohjelmia tuli liikaakin, mutta se on hyvä pohja, koska niitä täytyy retusoida tulevissa vaikeissakin olosuhteissa tai tuleviin olosuhteisiin soveltaen.

Minusta olisi väärin, jos me nyt sitten, kun hänet on istutettu kallispalkkaiselle tuolille, syrjäyttäisimme hänet näistä puolue-tehtävistä. Hän on saanut nämä linjat ja ohjelmat aikaan, ja hän sitten vetäytyisi sivuun ja katselisi, mitenkä pojat hoitavat putiikkia hänen poissaollessaan. Minusta tuntuisi hyvältä, että hän kuuluisi edelleen puoluetoimikuntaan jäsenenä ja voisi siellä vaikuttaa (Suosionosoituksia.), että tämä hyvä linja jatkuisi. Tässä mielessä ehdotan, että Erkki Raatikainen nimettäisiin puoluetoimikunnan jäsenehdokkaaksi. (Suosionosoituksia.)

Kaisa Raatikainen (Uudenmaan piiri): Toveri puheenjohtaja! Hyvät toverit! 28. puoluekokous kokoontuu tunnuksien "työ — tasa-arvo — turvallisuus" alla. Tasa-arvo on kaunis sana, sitä käyttävät juhlapuhujat runsaasti ja näyttääkin, että sen arvo jääkin ainoastaan vaikuttavaksi kuvioksi puheisiin, joita pidetään tällaisissa kokouksissa kuin tässä puolueen juhlapuhelussa täällä Turussa.

Katsellessa listaa, jonka menettelytapavaliokunta pitkän ja hienon urakan jälkeen on kokoukselle tehnyt näistä henkilökysymyksistä, tulee ajatelleeksi kuinka on tasa-arvon laita miesten keskuudessa, kun puoluetoimikuntaan ei mahdu kuin yksi nainen ja hänetkin on ehdotettu Naisliiton nimeämänä. Samoin on laita nuorison edustajien kohdalla. Voidaankin kysyä, hyväksyykö nuoriso aina vain isiä omiksi edustajikseen, vai onko tullut aika nuorten oman äänen kuulemiselle. (Voimakkaita suosionosoituksia lehterillä.)

Puheenjohtaja : Pyytäisin ystävällisesti lehteriä rauhoittamaan, että kokousta voidaan jatkaa.

Kaisa Raatikainen (jatkaa): Puoluetoimikunta on niin tärkeä elin sosialidemokraattisessa puolueessa, että on tärkeää sen vaalissa käyttää tervettä harkintaa. Meidän olisi otettava valintoja tehtäessä huomioon se, että puoluetoimikunnan on edustettava tasa-arvoisesti koko jäsenistöä. Ei ole oikein, että suuret ryhmät

puolueen tulevaisuutta luotaessa jätetään syrjään, tai heille annetaan erikoisjärjestelyin yksi paikka puoluetoimikuntaan. Ehdotan, että Alli Lahtinen ja Erkki Tuomioja valittaisiin puoluetoimikuntaan (suosionosoituksia).

Reino Liimatainen (Keski-Suomen piiri): Herra puheenjohtaja! Hyvät puoluetoverit! Minä yhdyn täysin toveri Rantasen ehdotukseen, että toveri Erkki Raatikainen huomioitaisiin puoluetoimikuntaa valittaessa. Hänen panoksensa puoluetoimikunnan työskentelyssä viimeisen kolmen vuoden aikana on ollut niin merkityksellinen, että häntä ei voida sivuuttaa puoluetoimikunnan jäsen ehdokkaana. (Suosionosoituksia.)

Arvo Salo (Helsingin piiri): Toveri puheenjohtaja! Hyvät toverit! Kaisa Raatikainen varasti minulta erään roolin. Olen sitä mieltä, että oikeastaan jo pitäisi noudattaa uusia sääntöjä, varata varapuheenjohtaja puolueelle erikseen. Tässä tapauksessa, kun siihen ei ole mahdollisuutta, meidän on valittava puoluetoimikuntaan henkilö, joka siellä sitten valitaan varapuheenjohtajaksi. Minun mielestäni tähän tehtävään sopii juuri nainen erinomaisen hyvin, ja hän on Alli Lahtinen. (Suosionosoituksia.) Siksi kannatan Kaisa Raatikaisen ehdotusta tältä kohdalta. Sen lisäksi kannatan Erkki Tuomiojan ja Erkki Raatikaisen ehdokkuutta.

Tellervo Koivisto (Pohj. Hämeen piiri): Toveri puheenjohtaja! Hyvät puoluekokousedustajat! Saavuttaakseen sen inhimillisen elämän tärkeän perusarvon, joka on puolueemme vaalitunnuksenakin, nimittäin turvallisuuden, on yksilön oltava vakuutunut siitä, että hänen mielipiteensä pääsevät vaikuttamaan riittävästi yhteiskunnallisessa päätöksenteossa. Katson, että naisten ja nuorten kohdalla tämä mahdollisuus ei toteudu nykyisin riittävässä määrin. Tämän vuoksi asetun kannattamaan täällä jo tehtyjä ehdotuksia. Kannatan Alli Lahtisen ja Erkki Tuomiojan valitsemista puoluetoimikuntaan. Lisäksi lämpimästi kannatan myöskin Erkki Raatikaisen valitsemista tähän puolueorganisaatio - tasoon. (Suosionosoituksia.)

Ilkka Taipale (Helsingin piiri): Vaadin mandaattiäänestystä puoluetoimikunnan jäseniä valittaessa (Suosionosoituksia).

Arvi Lyytinen (Hämeen et. piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät puoluetoverit. Etelä-Häme oli edustettuna edellisessä puoluetoimikunnassa. Meiltä oli puoluetoimikunnassa Onni Oksanen, ja kun nyt näytetään mentävän vaaliin, ehdotan, että Onni Oksanen valittaisiin puoluetoimikuntaan. Perusteluna mainitsen sen, että hän edustaa maatalousväestöä ja on ollut pitkäaikainen puoluetoimikunnan jäsen. (Suosionosoituksia.)

Taimi Rinne-Virolainen (Sos.-dem. Naisten Keskusliit-

to): Arvoisa puheenjohtaja. Hyvät puoluekokousedustajat, Ennen kuin minä puhun mitään muuta, niin suosittelisin, että minulle ei tarvitse taputtaa (suosionosoituksia). Minä olettaisin, että tällaisessa juhlapöydässä me voisimme päästä sellaiseen ratkaisuun, ettei tosiaankaan tarvitse taputtaa joka ainoalle puheenvuorolle, vaikka toisaalta tietysti asiat näissä puheenvuoroissa ovat niin hyviä, että tekeekin mieli taputella. Mutta tuntuu suomalaisissa olosuhteissa aika oudolta, että puhutaan täältä pöntöstä mitä tahansa, niin kaikille taputetaan, nimenomaan parvekkeelta käsin eniten.

Kun täällä on lausuttu tunnuksissa: "Työ, tasa-arvo, turvallisuus", on aivan oikein, että puoluetolimikunnan kokoonpanoa suunniteltaessa otetaan huomioon se, että siellä täytyy olla edustusta Sos.-dem. Nuorison Keskusliitosta ja Sos.-dem. Naisten Keskusliitosta, koska nämä toiminnan alueet meidän puolueyössämme merkitsevät niin paljon.

Minä tällä kertaa haluaisin korostaa nimenomaan Sos.-dem. Naisten Keskusliiton osuutta meidän puolueemme työsaralla, koska se ei suinkaan ole vähäinen. Minulla on henkilökohtaista kokemusta tästä työstä aika paljon, ja sen takia tulin tänne pönttöön, ettei puoluekokousedustajilta missään tapauksessa unohtuisi se seikka, että meidän liittomme edustus puoluetolimikunnassa tulevan työn kannalta nimenomaan on aivan välttämätöntä. Me valmistaudumme ratkaiseviin vaaleihin v. 1970. Me tarvitsemme niin naisten, nuorten kuin miestenkin panosta näissä vaaleissa, ja me olemme Sos.-dem. Naisten Keskusliiton liittotoimikunnassa hartaasti toivoneet, että meidän liittomme puheenjohtaja Sylvi Siltanen tulisi valituksi puoluetolimikuntaan, ei suinkaan yksinomaan siitä syystä, että hän on ollut erittäin työkykyinen puoluetolimikunnan jäsen tähän saakka, vaan myös siitä syystä, että hän edustaa siellä meidän liittoamme. Meillä säilyy suora ja hyvä kontakti puoluetolimikuntaan ja voimme näin ollen organisoida työtämme naisten keskuudessa sen eteen, että puolueemme saisi hyvän vaalituloksen näissä ratkaisevissa vaaleissa.

Saattaa olla, että on mahdollisuuksia lisätä myös naisten keskuudesta edustusta puoluetolimikunnassa. Me emme suinkaan panisi pahaksemme, jos olisi niin onnellinen olotila, mutta liiton sihteerin ominaisuudessa halusin ennen kaikkea korostaa sitä, että meidän puheenjohtajamme olo puoluetolimikunnassa jo pelkästään näistä käytännöllisistä syistä on erittäin välttämätöntä.

Minä uskon, että aikaisempi puoluetolimikunta, joka siis tähän asti on toiminut, ei ole valmis eikä halukaskaan esittämään mitään moitteita siihen työhön nähden, mitä Sos.-dem. Naisten Kes-

kusxiitto on kymmenen viime vuoden aikana puolueen hyväksi tehnyt.

Puheenjohtaja : Minä pyytäisin tovereille huomauttaa, että meidän pitäisi kiirehtiä juhlaan, joka alkaa kello 19.

Veikko Jylhä (Hämeen et. piiri): Toveri puheenjohtaja. Hyvät puoluekokousedustajat. Kannatan Arvi Lyytisen tekemää ehdotusta, että pienviljelijä Onni Oksanen valittaisiin puoluetoimikuntaan. Näin tulisi myös maaseudun pienviljelijäin ja palkannauttijain edustus puoluetoimikunnassa huomioon otetuksi.

Sulo J. Ojanen (Hämeen et. piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät puoluekokousedustajat. Minä palauttaisin mieliin eräitä asioita. Täällä tehtiin uusi kierros niiden ehdokkaiden nimeämiseksi, jotka eilen määräaikaan mennessä on nimetty. Jos kerran vaali tapahtuu, niin silloin kaikki ehdokkaat ovat vaalissa mukana, joten ei tällaista uutta kierrosta tarvitse tehdä.

En tiedä, onko nyt tällä hetkellä tehty myös sellaisia ehdotuksia puoluetoimikunnan jäseniksi, joita eilen ei ehdotettu. Jos todella on näin menetelty, niin minä palauttaisin mieliin sen, mitä eilissä puheenvuorossani mainitsin, että eilinen kokous yksimielisesti päätti menettelytavaksi, että määräaikaan mennessä piti tehdä kirjallisesti ehdotukset puoluetoimikunnan jäseniksi. Jos jokin järjestystä aiotaan kokouksessa pitää, niin tätä pitää myöskin noudattaa.

Edelleen totean, että täällä käytettyjen puheenvuorojen perusteella puoluetoimikunnan jäsenyyteen on erittäin suuri tungos. Toisaalta on kuitenkin todettava, että puoluetoimikunnan valitseminen ei saisi muodostua ihan sattumanvaraiseksi. Sen pitäisi olla johdonmukainen myöskin sen vuoksi, että jotkin piirit saavat kovin monta paikkaa ja toiset, joiden myös pitäisi päästä osalliseksi puolue toimikunnan jäsenyydestä monestakin syystä, saisivat tämän yhden paikan. Tästä johtuen ehdotankin, että asia palautettaisiin menettelytapavaliokuntaan ja että piirien ryhmät käsittelevät asian vielä kerran.

Eino Hellman (Keski-Suomen piiri): Minulla oli tarkoitus tulla tuomaan lisää ehdokkaita, mutta edellinen puhuja puhui niin paljon järjestäytyneenä tästä asiasta, että minä en taida sitä ehdokasta esittää tässä vaiheessa, jos ei uusia ehdokkaita nyt kuitenkaan oteta huomioon. Minä tarkoitin lähinnä sitä, että olisi voitu saada yksi tämän hetken työmieskin puoluetoimikuntaan ja siinä mielessä olisin sitä esittänyt, koska tässä pääjohtajiakin näyttää tulevan niin paljon, että riittävätkö enää puoluetoimikuntaan.

Kannatan edellistä puheenvuoroa ja toivon, että meneteltäisiin niin kuin edellinen puhuja esitti. (Suosionosoituksia).

Risto Sänkiäho (Helsingin piiri): Toveri puheenjohtaja. Hyvät puoluekokousedustajat. En voi valitettavasti kannattaa edellistä puheenvuoroa, jossa ei nimetty tätä työmiestä puoluetoimikuntaan. Tietyksi se olisi ollut melko kohtuuton vaatimus työväenpuolueessa.

Toisaalta kannatan kuitenkin toveri Taipaleen tekemää ehdotusta mandaattiäänestyksen suorittamisesta, jotta tämä tungos saataisiin kansanvaltaisesti järjestykseen. (Suosionosoituksia)

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Puheenjohtaja: Keskustelussa on tehty useita menettelytapavaliokunnan ehdotuksesta poikkeavia ehdotuksia. Minä ker-taan ne:

Menettelytapavaliokunnan ehdotukseen ovat yhtyneet Sulo Oja-nen, Onni Niskanen ja Uolevi Kaukovaara. Sitten Paavo Ranta-nen on Reino Liimataisen kannattamana ehdottanut puoluetoimi-kuntaan Erkki Raatikasta ja Kaisa Raatikainen Arvo Salon ym. kannattamana Alli Lahtista ja Erkki Tuomiojaa. Edelleen Arvi Lyytinen on Sulo J. Ojasen kannattamana ehdottanut Onni Ok-sasta. Taimi Rinne-Virolainen on ehdottanut Sylvi Siltasta. Sa-manalaisesti on edelleen vaadittu, että asiasta suoritettaisiin mandaattiäänestys.

Kyseisinkin kokoukselta, annetaanko menettelytapavaliokunnal-le läk&y takaisin. Ollaanko yksimielisiä tästä? iKokouksesta: Ei!)

Luovutan puheenvuoron menettelytapavaliokunnan puheenjoh-tajalle.

Johannes Koikkalainen (menettelytapavaliokunnan pu-heenjohtaja): Toveri puheenjohtaja. Hyvät puoluekokousedusta-jat. Menettelytapavaliokunta tehdessään puoluetoimikunnan jä-senistä ehdotusta pyrki tekemään sellaisen ehdotuksen, joka tyy-dyttäisi mahdollisimman monta. Kun täällä ehdotettiin lisäeh-dokkaita, menettelytapavaliokunta esitti nimenomaan Sos.-dem. Nuorison Keskusliitosta valittavaksi kaksi ehdokasta aikaisemman yhden tilalle ja pyrki siihen, että puoluetoimikunta edustaisi mah-dollisimman paljon niin poliittista tuntemusta kuin myös erilaisia piirejä puolueen sisällä.

Minä valiokunnan puolesta pahoittelen, jos tämä asia menee mandaattiäänestykseen, sillä puoluetoimikunnan täytyy olla työte-hoinen. Mandaattiäänestyksessä me emme voi olla varmoja sii-tä, minkälainen puoluetoimikunta tulee seuraavaksi kolmivuotis-kaudeksi (naurua) ja onko se kaikkein tehokkain. Kysymys on siitä, ja tässä suhteessa minä esitän, että ennen kuin asia otetaan äänestykseen, se palautettaisiin takaisin menettelytapavaliokun-

nalle, joka katsoisi, onko mahdollisuuksia tehdä sellaisia muutoksia, joita on kokouksessa esitetty.

Puheenjohtaja: Ehkä voidaan sopia, että asia palaute-taan menettely tapavaliokuntaan?

Työjärjestykseen puheenvuoron saatuaan lausui:

Veikko Halonen (Keski-Suomen piiri): Toveri puheenjoh-taja, hyvät puoluekokousedustajat, arvoisat ja hyvät läsnäolevat sosialidemokraatit.

Puheenjohtajan nuijan paukaus oikeastaan eliminoi minun ajattelevan puheenvuoroni. Ajattelin esittää nimittäin niin, että on kohtuutonta asettaa menettelytapavaliokunta liian raskaan taa-kan eteen siinä mielessä, että täällä äsken tehdyt esitykset jälleen kerran siirretään menettelytapavaliokunnan käsiteltäviksi.

Nähdäkseni on demokratian mukaista, että tämän kokouksen edustajat päättävät, keitä valitaan puoluetoimikuntaan. Se tapah-tuu parhaiten niillä perusteilla, kuten täällä aikaisemmin käyte-tyissä puheenvuoroissa on esitetty, mandaattiaanestystä käyttäen ja tässä ja nyt, ettei asiaa vitkutella eikä siirretä kauemmaksi.

Sosialidemokratia astuu 1970 vuosiluvulle rohkein haastein nii-den ohjelmien ja tavoiteohjelmien puitteissa, jotka täällä tässä kokouksessa tullaan hyväksymään. Tässä mielessä työ, turvalli-suus ja tasa-arvo edellyttää myöskin, että demokratiaa aletaan noudattaa myös tässä puoluekokouksessa, ja suoritetaan ratkaisu puoluetoimikunnan jäsenistä vaalia käyttäen ja välittömästi (suo-sionosoituksia).

Puheenjohtaja: Menettelytapavaliokunta ehdottaa, että me päättäisimme kokouksen ja lähtisimme juhlimaan Ruissalon kansanpuistoon. Juhla-aika on kello 19. Autot lähtevät tästä vastapäätä olevalta puutorilta.

Jos nyt käy niin, ettei ehditä autoihin mukaan, niin Ruissaloon menee varsinainen linja-auto vuorossaan kauppatorilta.

Siis nämä autot lähtevät välittömästi puoluekokousväkeä varten puutorilta, ja sitten jos joku myöhästyy, niin varsinaisella vuorolla kauppatorilta pääsee Ruissaloon.

Pyydetään erikoisesti varaamaan matkarahaksi yksi markka, jonka tämä kuljetus maksaa.

Merkittiin tiedoksi.

Puheenjohtaja: Järjestävä valiokunta ehdottaa, että ko-kousta jatketaan huomisaamuna kello 9. Siis kello 9 kokous jat-kuu huomisaamuna.

Kahvia saatavissa ammattikoululla kello seitsemästä lähtien.

Järjestävän valiokunnan ehdotus hyväksyttiin.

Puheenjohtaja: Kokous lopetetaan .

Kokous päätettiin kello 18.19.

Kolmas kokouspäivä

8. kesäkuuta 1969

Puhetta kello 9.00 johti Veikko Hellgren.
Sihteereinä toimivat Yrjö Virtanen ja E. Lindholm.

Puoluekokousta ryhdyttiin jatkamaan klo 9.00. Nimenhuutoa ei toimitettu, vaan puheenjohtaja Veikko Hellgren julisti välittömästi kokouksen alkaneeksi.

Ennen kokouksen avausta menettelytapavaliokunta oli kutsuttu koolle.

Järjestöasiainvaliokunnan mietinnöt esityksistä 162-191

Puheenjohtaja: Otamme ensimmäiseksi käsittelyyn järjestöasiainvaliokunnan mietinnöt esityksistä 162—191.

Luovutan puheenvuoron järjestöasiainvaliokunnan puheenjohtajalle.

Puheenvuoron saatuaan lausui

Kalle Karvonen (Oulun piiri): Puheenjohtaja, hyvät kokousedustajat. Esitän tässä järjestöasiainvaliokunnan mietinnöt.

Valiokunta on käsitellyt perusteellisesti sille kuuluvat esitykset huomioiden asiakäsittelyn yhteydessä eräiden puolueyhdistysten kirjallisesti tekemät huomautukset.

Yksimielisenä päätöksensä valiokunta esittää, että puoluekokous hyväksyisi puoluetoimikunnan lausunnon esityksiin 163—185 ja 187—191 sellaisenaan.

Esitykseen 162 puoluetoimikunnan lausunnon esitämme hyväksyttäväksi lisäyksellä: puoluekokous velvoittaa puoluetoimikunnan ryhtymään toimenpiteisiin tehokkaamman informaatiotoiminnan aikaansaamiseksi periaateohjelman markkinoinnissa.

Puoluetoimikunnan lausunnon esitykseen 186 valiokunta esittää hyväksyttäväksi siten muutettuna, että puoluekokous velvoittaa puoluetoimikunnan nimeämän työryhmän tutkimaan matkailualaa ja esittämään työnsä tuloksen puolueen matkailupoliittisena ohjelmana.

Puheenjohtaja: Kuultiin järjestöasiainvaliokunnan puheenjohtajan puheenvuoro. Voidaanko menetellä niin, että kokous hyväksyy esitykset kohta kohdalta?

Käsittelyjärjestys hyväksyttiin keskustelutta.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksyttiin keskustelutta järjestöasiainvaliokunnan mietinnöt esityksistä 162—190.

Esitys 191

Puheenjohtaja: Esityksestä 191 keskustellaan. Puheenvuoron on pyytänyt Ukka Taipale Helsingin piiristä.

Keskustelu.

Ilkka Taipale (Helsingin piiri): Hyvät toverit. Tässä on jälleen tehty puoluekokoukselle ehdotus, että SDP liittyisi Rauhanpuolustajiin, ja puoluetoimikunta toteaa vastauksessaan, että vuoden 1966 puoluekokouksen päätös on edelleen voimassa pohtimatta sen enempää tätä kysymystä. On ehkä oikein, että tässä vaiheessa emme liity Rauhanpuolustajiin, joskin tästä voidaan myös olla eri mieltä, koska SDP:n osuus siinä järjestössä voisi vaikuttaa eräisiin henkilövalintoihin, niin että tämä järjestö muuttuisi paperijärjestöstä myös tehokkaaksi ja toiminnalliseksi rauhanjärjestöksi. Jos SDP liittyisi Rauhanpuolustajiin, olisi tämä yksi keino hoitaa myös suhteita Neuvostoliittoon. Mutta samalla Rauhanpuolustajille saataisiin aktiivisempaa keskustelua myös muiden rauhanpoliittisten kysymysten alalla, joihin Rauhanpuolustajat tähän mennessä eivät ole ottaneet kantaa, kuten rauhantutkimukseen ja siviilivastarintakysymykseen eikä riittävästi nähdäkseni kolmannen maailman eräisiin kysymyksiinkään.

Minun mielestäni ei riitä pelkkä sana, että Sosialidemokraattinen Puolue on rauhanliike tai rauhan puolue sellaisenaan, ellei tehdä esim. selvää rauhanpoliittista ohjelmaa. En ole täysin tyytyväinen siihen, että meillä on puolustuspoliittinen ohjelma, mutta ei rauhanpoliittista ohjelmaa, jonka tekeminen tosin on vaikea, jotta todella saatals'in tehokkaat teknilliset ja institutionaaliset edellytykset rauhantyön tekemiselle myös valtion virallisten elimien tasolla. Mutta meillä on jo siihen jossain määrin mahdollisuuksia.

Norjassa ilmestyy ensi vuoden alusta rauhantutkljain toimesta

toimitettu lehti Peace Proposals, Rauhanehdotuksia, jossa maailman johtavat tiedemiehet tekevät suunnitelmia mahdollisten konfliktien rauhanomaiseksi ratkaisemiseksi eri puolilla maailmaa ja kehittävät ylipäänsä teorioita, joita voivat soveltaa käytäntöön esim. aseriisunnan alalla.

Samoin Norjassa on tehty ehdotus erityisten rauhanspesialistien kouluttamiseksi ja kouluttaminen alkaa ensi vuoden alussa. Se on hyvin korkeatasoista koulutusta, edellyttäen mm. väitellyttä henkilöä tämän koulutuksen osallistumiseen ja asianomaiset henkilöt palkattaisiin lähinnä ulkoasiain ja osittain puolustusasiain hallinnonhaaroilla ja kansainvälisiin järjestöihin.

On hyvin omituinen sellainen fraseologinen suhtautuminen tilanteeseen, joka ilmenee osuuskauppaa käsittelevässä esityksessä, jossa sanotaan että E-liike edustaa sellaisenaan rauhanliikettä. Mitä enemmän siinä on jäseniä, sitä enemmän se toteuttaa rauhantyötä. Näin sanotaan huolimatta siitä, että E-liike ilmoittaa Suomalainen-nimisessä lehdessä toistuvasti eikä boikotoi esim. etelä-afrikkalaisia tai portugalilaisia tavaroita.

Tämä olisi nähdäkseni otettava myöhemmässä vaiheessa selvästi esille, että SDP tulevaisuudessa tai lähiaikoina tulisi liittymään Rauhanpuolustajiinkin.

Erkki Tuomioja (Helsingin piiri): Toveri puheenjohtaja. Hyvät toverit. Meillä voi olla hyvinkin erilaisia käsityksiä siitä, minkälainen rauhantyö ja minkälainen järjestöllinen rauhantyö on kaikista tehokkainta ja kaikista parasta. Tosiasia kuitenkin on, että Suomen Rauhanpuolustajat on suhteellisen suuri ja merkittävä järjestö, joka nauttii jopa muihin rauhanjärjestöihin verrattuna suhteettomankin suurta valtionapua. Suomen Rauhanpuolustajissa toimii erittäin paljon sosialidemokraatteja toisten järjestöjen kautta ja yksityisinä henkilöinä ja heidän panoksensa on varsin merkittävä, mutta ei kuitenkaan niin merkittävä, kuin sosialidemokraattisen panoksen tulisi olla rauhantyössä SDP:ssa ja nimenomaan Rauhanpuolustajissa. Tämä on osittain myös johtanut siihen, että Rauhanpuolustajien kannanotto tai paremminkin kannanoton puute viime elokuun Tshekkoslovakian tapahtumien yhteydessä herätti erittäin kiusallista huomiota ja arvostelua. Rauhanpuolustajissa sisäiseen oppositioon tai vähemmistöön jäivät ja lukeutuivat myös sosialidemokraatit. Näiden sosialidemokraattisten puoluetovereittemme työn tukemiseksi Rauhanpuolustajissa ja siitäkin syystä, että pidämme tätä työtä tärkeänä, ehdotan, että aloite hyväksytään.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Kohta hyväksyttiin valiokunnan esittämässä muodossa.

Sääntövaliokunnan mietinnöt

Puheenjohtaja: Seuraavana käsittelemme sääntövaliokuntaan evästetyt esitykset 192—222. Luovutan puheenvuoron sääntövaliokunnan puheenjohtajalle Anssi Kärkiselle. Asiat käsitellään pykälä kerrallaan, esitysvihkon sivulta 271, jossa on ensimmäisenä esitys 192.

ESITYS 192

Anssi Kärkinen: Toveri puheenjohtaja. Sääntövaliokunta on saanut työnsä valmiiksi ja ehdottaa, että lähtien puolue toimikunnan esityksestä pykälä pykälältä käsiteltäisiin nämä asiat.

Esitän jokaisen pykälän kohdalla sääntövaliokunnan kannan.

1 §.

Anssi Kärkinen: Sääntövaliokunta esittää, että pykälä hyväksyttäisiin tässä muodossa.

Puheenjohtaja: Voiko kokous yhtyä valiokunnan kannaan?

Hyväksyttiin.

13 § 2 momentti:

Anssi Kärkinen: Sääntövaliokunta ehdottaa, että pykälä hyväksyttäisiin tässä muodossa.

Puheenjohtaja: Voiko kokous yhtyä tähän?

Hyväksyttiin.

21 §:n d)- ja e)-kohdat.

Anssi Kärkinen: Sääntövaliokunta ehdottaa, että pykälät hyväksyttäisiin tässä muodossa.

Puheenjohtaja: Kokous yhtyneen tähän.

Hyväksyttiin.

22 §:n 3 ja i momentit.

Anssi Kärkinen: Sääntövaliokunta ehdottaa, että pykälä hyväksyttäisiin tässä muodossa.

Puheenjohtaja: Hyväksyttäneen.

Hyväksyttiin.

24 §:n 1, 2 ja 3 momentit.

Anssi Kärkinen: Sääntövaliokunta ehdottaa, että pykälä hyväksyttäisiin tässä muodossa.

Puheenjohtaja: Kokous yhtyneen esitykseen.

Hyväksyttiin.

28 §:n b)-kohta.

Anssi Kärkinen: Tähän sääntövaliokunta esittää muutosta. Sääntövaliokunta ehdottaa, että 28 §:n h)-kohta kuuluisi seuraavasti:

"b) nimetä uiirikokousten esittämistä ehdokkaista suoritettun,

neuvoa-antavan puolueäänestyksen jälkeen, puolueen ehdokas tasavallan presidentiksi, jollei puoluekokous ole nimeämistä suorittanut ja määritellä puolueen kanta hallituksen muodostamiseen liittyviin kysymyksiin, elleivät puoluetoimikunta ja puolueen eduskuntaryhmä ole päässeet niistä yksimielisyyteen näiden sääntöjen SI §:ssä määrättyllä tavalla."

Toveri puheenjohtaja. Tässä on se muutos, että aivan niin kuin tässä esitetään, jos puoluekokous ottaa kannan presidenttiehdokkaaseen asia on silloin selvä. Jos sitä vastoin neuvosto määrittelee tämän kannan, silloin olisi suoritettava neuvoa-antava puolueäänestys. Tätä tarkoittaa tämä uudistus.

Puheenjohtaja: Mitä mieltä kokous on, halutaanko puheenvuoroja? Voidaanko tämä pykälä hyväksyä valiokunnan esittämässä muodossa?

Hyväksyttiin.

29 §:n 1, 2, 3 ja 4 momentit.

Anssi Kärkinen: Valiokunta ehdottaa, että pykälä hyväksyttäisiin tässä muodossa.

Puheenjohtaja: Kokous hyväksynee valiokunnan ehdotuksen.

Hyväksyttiin.

31 §.

Anssi Kärkinen: Valiokunta esittää, että pykälä hyväksyttäisiin tässä muodossa.

Puheenjohtaja: Hyväksyttäneen valiokunnan ehdotus.

Hyväksyttiin.

37 § (uusi pykälä).

Anssi Kärkinen: Valiokunta esittää, että pykälä hyväksyttäisiin tässä muodossa.

Puheenjohtaja: Kokous yhtyy esitykseen.

Hyväksyttiin.

40 §.

Anssi Kärkinen: Valiokunta esittää, että pykälä hyväksyttäisiin tässä muodossa.

Puheenjohtaja: Hyväksyttäneen.

Hyväksyttiin.

41 §.

Anssi Kärkinen: Valiokunta esittää, että pykälä hyväksyttäisiin tässä muodossa.

Puheenjohtaja: Hyväksyttäneen valiokunnan esitys.

Hyväksyttiin.

42 J.

Anssi Kärkinen : Valiokunta esittää, että pykälä hyväksytäisiin tässä muodossa.

Puheenjohtaja : Kokous yhtyy valiokunnan ehdotukseen. Hyväksyttiin.

46 §.

Anssi Kärkinen : Valiokunta esittää, että pykälä hyväksytäisiin tässä muodossa.

Puheenjohtaja : Valiokunnan ehdotus hyväksyttäneen. Hyväksyttiin.

Puheenjohtaja : Näin on käsitelty sääntövaliokunnan esitykset esityksiin 192—322 loppuun.

Seuraavana tulee sääntövaliokunnan esitykset piirijärjestöjen sääntöihin sivulla 277.

Anssi Kärkinen esittelee edelleen.

Muutokset piirijärjestön sääntöihin

Anssi Kärkinen : Toveri puheenjohtaja. Valiokunta on käsitellyt tämän asian, että piirijärjestöjen sääntöihin tehtävät muutokset hyväksyttäisiin tässä muodossa, missä ne ovat vihkossa.

Puheenjohtaja : Tähän asiaan on pyytänyt puheenvuoron Pertti Paasio.

Pertti Paasio (Turun et. piiri): Puheenvuoroni ei varsinaisesti ole tähän asiaan, mutta käsittelytapaan nähden eräs huomautus. Jotkut toverit istuvat tuolla salin perällä ja halutessaan puheenvuoron johonkin asiaan, on aikaa 5 sekuntia: Koettakaa tulla siinä ajassa. Minusta puolueen sääntökysymykset ovat niin tärkeitä, että olisi ollut erittäin toivottavaa, että sääntövaliokunta olisi jakanut hyvissä ajoin mietintönsä, jotta edustajilla olisi ollut tilaisuus tutustua mahdollisiin muutosesityksiin ja sitten ottaa kantaa ja kävellen tuoda lippunsa tänne, jos haluaa. Tämä tapa ei minua miellytä. (Suosionosoituksia).

Puheenjohtaja : Mitä tulee tähän edustaja Paasion huomautukseen, ilmoittaisin että jos joku kokousedustaja haluaa puheenvuoron, vaikka se ei kirjallisesti täällä olisikaan, niin pyrir toimimaan niin, että hän myös luonnollisesti puheenvuoron saa.

Minulla ei ole väliä, hidastetaan vain näitä lopullisia päätöksiä.

Anssi Kärkinen jatkaa.

Puheenjohtaja : Hyväksyttäneen valiokunnan mukaan esitys 193. Halutaanko puheenvuoroa?

Esitys hyväksyttiin.

Esitys 194.

Puheenjohtaja: Seuraavana on esitys 194. Muutokset kunnallisjärjestön sääntöihin, sivulla 281.

Anssi Kärkinen: Toveri puheenjohtaja. Sääntövaliokunta on käsitellyt asian ja ehdottaa, että muutokset hyväksyttäisiin tässä muodossa kuitenkin sillä erolla, että 12 §:n b)-kohdan 5)-kohdassa "hyväksytään kunnallisjärjestölle talousarvio kuluva vuotta varten", po. tietysti "seuraavaa vuotta varten". Tämä on ladonnassa syntynyt virhe.

Puheenjohtaja: Esitys hyväksyttäneen mainitulla korjauksella. Mitä mieltä kokous on, halutaanko puheenvuoroa?

Esitys hyväksyttiin keskustelutta.

Esitys 195.

Puheenjohtaja: Seuraavana esitys 195. Muutokset kunnallispoliittiseen ohjesääntöön.

Anssi Kärkinen: Toveri puheenjohtaja. Sääntövaliokunta on käsitellyt asian ja ehdottaa, että nämä muutokset hyväksyttäisiin tässä muodossa.

Puheenjohtaja: Kuulimme valiokunnan kannan. Mitä mieltä kokous on, halutaanko puheenvuoroa?

Esitys hyväksyttiin keskustelutta.

Puheenjohtaja: Sitten siirrymme Järjestöjen esityksetkirjaan sivulle 249, jossa on ensinnä esitys 196, SDP:n sisäisen demokratian kehittäminen.

Esitys 196.

Anssi Kärkinen: Sääntövaliokunta on käsitellyt asian ja ehdottaa, että puoluekokous yhtyisi puoluetoimikunnan kantaan.

Puheenjohtaja: Voiko kokous yhtyä valiokunnan ehdotukseen?

Esitys hyväksyttiin keskustelutta.

Esitys 197.

Anssi Kärkinen: Tämä on tullut oikeastaan käsitellyksi silloin, kun on lyöty lukkoon sääntömuutosehdotus.

Puheenjohtaja: Todettaneen näin.

Todettiin.

Esitys 198.

Anssi Kärkinen: Tämän kohdalla tilanne on sama.

Todettiin.

Esitys 199.

Anssi Kärkinen: Samoin tämän kohdalla.

Todettiin.

Esitys 200.

Anssi Kärkinen: Toveri puheenjohtaja! Puoluetoimikunta ei ole halunnut tästä asiasta antaa lausuntoa, että demokratiaa ei

johdettaisi. Sitä vastoin sääntövaliokunta ehdottaa, että esitys hylättäisiin.

Puoluekokous yhtyi sääntövaliokunnan ehdotukseen.

Esitys 201.

Anssi Kärkinen: Toveri puheenjohtaja! Sääntövaliokunta ehdottaa, että puoluekokous yhtyisi puolue toimikunnan kantaan.

Sääntövaliokunnan ehdotus hyväksyttiin.

Esitys 202.

Anssi Kärkinen: Tämäkin asia on oikeastaan tullut käsitellyksi, kun sääntömuutokset on hyväksytty.

Todettiin.

Esityksistä 203 — 207 todettiin sama kuin edellisen esityksen kohdalla.

Esitys 208.

Anssi Kärkinen: Sääntövaliokunta ehdottaa, että puoluekokous yhtyisi puolue toimikunnan kantaan.

Puolue toimikunnan lausunto hyväksyttiin sääntövaliokunnan ehdotuksen mukaisesti.

Esitys 209.

Anssi Kärkinen: Toveri puheenjohtaja! Sääntövaliokunta ehdottaa, että puoluekokous yhtyisi puolue toimikunnan kantaan.

Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti hyväksyttiin puolue toimikunnan lausunto.

Esitys 210.

Anssi Kärkinen: Toveri puheenjohtaja! Tämän kohdalla sääntövaliokunta yhtyen puolue toimikunnan käsitykseen on sitä mieltä, että asia ei ole sääntöasia, mutta että asia on oikea, ja ehdottaa, että puoluekokous tekisi pönnen mukaisen seuraavan päätöksen:

"Puolueen ehdokkaana valituksi tulleen jäsenen on ahkerasti ja tunnollisesti hoidettava sitä edustustehtävää, johon hänet on valittu, eikä kenenkään tule ottaa itselleen useampia luottamustehtäviä kuin mitä pystyy tehokkaasti hoitamaan."

Tämä ei kuitenkaan olisi sääntömääräys, joka olisi varsin tulkinanvarainen, vaan puoluekokouksen pönsipäätös.

Sääntövaliokunnan ehdotus hyväksyttiin.

Esitys 211.

Anssi Kärkinen: Toveri puheenjohtaja! Valiokunta ehdottaa, että puoluekokous yhtyisi puolue toimikunnan kantaan.

Keskustelu:

af Heurlin (eduskuntaryhmä): Toveri puheenjohtaja! Tohtaan, että puolue toimikunnan lausunnossa mainitaan, ettei tämä esitys sovintolautakuntasäädöksestä ole tarpeen ja "etteikö mah-

dollisia käsityskantojen eroavuuksia kyettäisi ratkaisemaan voimassa olevien sääntöjen ja menettelytapapäätösten puitteissa". Puolueen historia todistaa, että näin valitettavasti ei aina ole ollut asian laita. Olisi ollut toivottavaa, että puoluetoimikunta olisi ottanut täysin myönteisen kannan tähän asiaan nähden. Koska kysymys on kuitenkin laajakantoinen, ei voitane enää tässä kokouksessa saada muutosta asiaan.

Puoluetoimikunnan lausunnon esityksestä n:o 211 viimeistä edellinen lause kuuluu: "Sitävastoin puoluetoimikunnan mielestä on syytä kehittää järjestö- ja kunnallispoliittisia jääviyssäännöksiä. Tältä osin puoluetoimikunta viittaa esityksestä N:o 24 antamaansa lausuntoon." Mutta jos me siirrymme kohtaan, joka koskee esitystä 24, niin tässä kohdassa esitetään, että "jääviyssäännösten epämääräisyydet ja niistä johtuvat epäkohdat poistuisivat lainsäädännön täsmentämisen kautta." Ei voitane olettaa, että puoluetoimikunta on ainakaan tässä vaiheessa tarkoittanut sitä, että valtakunnallisella lainsäädännöllä laaditaan meidän puolueeseemme jääviyssäännöt. Tämähän on hoidettava puolueen sääntöjen muuttamisella.

Voinemme todeta, että puoluetoimikunnan päätös siitä, että järjestö- ja kunnallispoliittiset jääviyssäännöt täytyy laatia, merkitsee sitä, että seuraavaan puoluekokoukseen puoluetoimikunta tulee laatimaan esityksen jääviyssäännöiksi, jotka koskevat meidän puoluejärjestöjämme. On paikallaan, että henkilöt, jotka ovat rikkoneet puolueen sääntöjä tai menettelytapaoheita vastaan, eivät itse osallistu niihin päätöksiin, joita esimerkiksi piiritoimikunta tai puoluetoimikunta tai puolueenuevosto asian johdosta tekee. Tässä kohdassa on puolueen säännöissä aukko. On tarpeen, että puoluetoimikunta oman kantansa mukaan tulee tekemään asiasta esitykset seuraavalle puoluekokoukselle.

Kokous hyväksyi valiokunnan ehdotuksen, joten puoluetoimikunnan lausunto tuli hyväksytyksi.

Esitys 312.

Anssi Kärkinen *. Sääntö valiokunta ehdottaa, että puoluekokous yhtyisi puoluetoimikunnan kantaan.

Sääntövaliokunnan ehdotuksen mukaisesti puoluetoimikunnan lausunto hyväksyttiin.

Esitys 213.

Anssi Kärkinen : Toveri puheenjohtaja! Tämä asia on oikeastaan tullut käsitellyksi, kun on hyväksytty muutokset kunnallispoliittiseen ohjesääntöön.

Todettiin.

Esitys 214.

Anssi Kärkinen : Sääntövaliokunta ehdottaa, että esitys hylätään.

Puoluekokous yhtyi valiokunnan ehdotukseen esityksen hylkäämisestä.

Esitys 215.

Anssi Kärkinen : Sääntövaliokunta ehdottaa, että esitys hylätään.

Puoluekokous yhtyi valiokunnan ehdotukseen esityksen hylkäämisestä.

Esitys 216.

Anssi Kärkinen : Valiokunta ehdottaa, että esitys hylätään. Kokous yhtyi valiokunnan ehdotukseen esityksen hylkäämisestä.

Esitys 217.

Anssi Kärkinen : Valiokunta ehdottaa, että puoluekokous yhtyisi puoluetoimikunnan kantaan.

Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti hyväksyttiin puoluetoimikunnan lausunto.

Esitys 218.

Anssi Kärkinen : Valiokunta ehdottaa, että puoluekokous yhtyisi puoluetoimikunnan kantaan.

Keskustelu:

Kauko Nieminen (Mikkelin piiri): Toveri puheenjohtaja.' Hyvät toverit! Puolueyhdistyksemme ja Mikkelin piirin puoluekokousedustajat ovat käsitelleet tätä asiaa ja todenneet, että Kulosaaren Työväenyhdistyksen esitys on sellainen, joka tulisi puoluekokouksen hyväksyä. Puolueosaston johtokunta valitsee tällä hetkellä puheenjohtajan, mutta jos puolueyhdistys vuosikokouksessaan voisi valita puheenjohtajan, voitaisiin katsoa, että hänellä olisi niin kuin suurempi luottamus jäsenistön keskuudessa, kun se tapahtuisi vuosikokouksen valinnan perusteella. Näin ollen esitänkin, että Kulosaaren Työväenyhdistyksen esitys hyväksyttäisiin. (Kättentaputuksia.)

Anssi Kärkinen : Toveri puheenjohtaja! Sääntövaliokunta on käsitellyt tätä asiaa, ja haluan hiukan tuoda esille niitä perusteluja, joiden vuoksi tälle kannalle on päädytty.

Puolueosaston sääntöjen muuttaminen on käytännössä erittäin raskas juttu. Puoluetoimistossa on todettu, että kestää ehkä kymmenkunta vuotta, ennen kuin kaikki yhdistykset ovat uuden sääntömuutoksen hyväksyneet. Näin ollen ennen kuin tähän ruljanssiin lähdetään, sääntövaliokunnan mielestä muutosten täytyisi olla aivan olennaisia. Muuten joudutaan siihen tilanteeseen, että jos jokainen puoluekokous tekee päätöksen tuon perusjärjestön sääntömuuttamisesta, niin meillä on valtava määrä kirjavia erilaisia sääntömääräyksiä. Käytännössä ei näitä muutoksia tahdota saada lävitse. Tälläkin hetkellä meillä on perusjärjestöjä, jotka toimivat

1920—30-luvuilta olevien säännösten varassa, ja tämä aiheuttaa varsiakin kiinteistökauppojen ja sentapaisten asiain kohdalla sotkua.

Näin ollen sääntövaliokunta on katsonut, että tämä asia, vaikka se sinänsä on hyväksyttävä, ei kuitenkaan ole sellainen, että näin isoon operationiin pitäisi ryhtyä.

Puoluekokous hyväksyi valiokunnan ehdotuksen, joten puoluetoimikunnan lausunto tuli hyväksytyksi.

Esitys 219.

Anssi Kärkinen : Valiokunta ehdottaa, että puoluekokous yhtyisi puoluetoimikunnan kantaan.

Valiokunnan ehdotus hyväksyttiin, joten puoluetoimikunnan lausunto hyväksyttiin.

Esitys 220.

Anssi Kärkinen : Valiokunta ehdottaa, että puoluekokous yhtyisi puoluetoimikunnan kantaan.

Puoluetoimikunnan lausunto hyväksyttiin valiokunnan ehdotuksen mukaisesti.

Esitys 221.

Anssi Kärkinen : Valiokunta ehdottaa, että puoluekokous yhtyisi puoluetoimikunnan kantaan.

Valiokunnan ehdotus hyväksyttiin.

Esitys 222.

Anssi Kärkinen : Valiokunta ehdottaa, että puoluekokous yhtyisi puoluetoimikunnan kantaan.

Valiokunnan ehdotus hyväksyttiin.

Anssi Kärkinen : Toveri puheenjohtaja! Sääntövaliokunnalla on vielä tämän lisäksi kaksi erillistä esitystä, jotka koskevat sääntömuutoksia.

Ensinnäkin valiokunta ehdottaa, että puoluekokous aikaisempaa tapaa noudattaen antaisi puoluetoimistolle valtuudet tehdä nyt hyväksytyihin sääntöihin yhdistysrekisterin mahdollisesti vielä vaatimat muutokset.

Pu h e e n j o h t a j a : Tämähän on rutiiniasia. Kokous voinee yhtyä tähän.

Valiokunnan ehdotus hyväksyttiin.

Anssi Kärkinen : Toveri puheenjohtaja! Toiseksi valiokunta ehdottaa, että yhdistyslainsäädännön ehdottomista määräyksistä johtuen puoluekokous päättäisi, että uusien säännösten mukaisesti toimitaan vasta, kun säännöt on rekisteröity. Tässä haluaisin korostaa sitä, että jos uusia sääntöjä yritetään heti soveltaa, kuka tahansa voi riitauttaa nämä päätökset, koska yhdistyslaissa on tätä koskeva nimenomainen määräys: Uudet säännöt astuvat voimaan vasta, kun ne on rekisteröity.

Puoluekokous hyväksyi valiokunnan ehdotuksen.
Asia oli loppuun käsitelty.

Puolueneuvoston täydentäminen

Puheenjohtaja: Luovutan puheenvuoron kokouksen sihteerille Yrjö Virtaselle.

Yrjö Virtanen: Tänne on Helsingin sosialidemokraattinen piiri saattanut erään sellaisen asian, joka kokouksen pitäisi käsitellä.

"Eilen, kun puoluekokous valitsi sekä puolueneuvoston puheenjohtajan että myös puolueneuvoston, niin siinä yhteydessä Helsingin piirin edustus puolueineuvostossa on jäänyt yhtä vaille heidän jäsenmääränsä edellyttämän määrän, lähinnä sen tähden, että Pitsinki valittiin puolueneuvoston puheenjohtajaksi. Puolueen sääntöjen 24 §:n 1 momentissa sanotaan: Puolueneuvostoon kuuluu puoluekokouksen erikseen valitseman puheenjohtajan lisäksi ... jne. Sen tähden Helsingin sosialidemokraattinen piiri ehdottaa, että puoluekokous vahvistaisi tämän lisäksi Helsingin sosialidemokraattisesta piiristä Yrjö Hätisen puolueineuvoston jäseneksi sekä Yrjö Hätisen henkilökohtaiseksi varajäseneksi Raimo Oksasen.

Keskustelua ei syntynyt.

Puoluekokous hyväksyi tehdyn esityksen ja valitsi puolueineuvostoon aikaisemmin valittujen lisäksi Helsingin piiristä Yrjö Hätisen ja hänen varamieheksi Raimo Oksasen.

Puoluetoimikunnan jäsenten vaali

Puheenjohtaja: Seuraavana asiana tulemme työjärjestyksen kohtaan 21, puoluetoimikunnan jäsenten valitseminen. Luovutan puheenvuoron menettelytapavalioikunnan puheenjohtajalle Johannes Koikkalaiselle.

Johannes Koikkalainen: Toveri puheenjohtaja! Hyvät puoluetoverit! Menettelytapavalioikunta kokoontui jälleen kerran. Katsottiin, että sen jälkeen kun tuli eilispäivän kokouksessa muutosehdotuksia puoluetoimikuntaan, menettelytapavalioikunta tarjosi, onko sen päätös sellainen, että se edelleenkin kestää puoluekokouksen eteen tulemisen. Kokouksessaan menettelytapavalioikunta katsoi, että sen pitkän harkinnan perusteella, mitä menettelytapavalioikunta suoritti puoluetoimikunnan jäsen ehdokkaita valitessaan, se ei päässyt mihinkään muuhun tulokseen, kuin että esittää puoluekokoukselle saman listan, jonka eilen esitin.

Valiokunta katsoi, että ensinnäkin melkein säännöksi tulleen tavan mukaan on luonnollisesti puolueen sääntöihin perustuen Ruotsalaisella Työväenliitolla oikeus esittää oma ehdokkaansa, joka on Lars Lindeman. Sen jälkeen sosialidemokraattisella nais- ja nuorisoliikkeellä on ollut aina oikeus esittää oma ehdokkaansa, ja sen ovat puoluekokoukset poikkeuksetta huomioineet, ja sellaisina puoluetoimikunnan listalla ovat toverit Sylvi Siltanen ja Väinö Vilponiemi. Edelleen puoluetoimikuntaehdokkaista Vilho Halme edustaa Pohjois-Hämettä, ja samalla kertoo hän on jo kokenut poliitikko, jonka perusteella valiokunta katsoo hänen nimeämisensä olevan perusteltua. Antero Väyrynen puolestaan on edustamassa koko laajaa Pohjois-Suomea. Jaakko Hyvönen on Kaakkois-Suomen edustajana, suurimman vaalipiirin Kymenlaakson ehdokkaana. Veikko Helle puolestaan on eduskuntaryhmän nykyinen puheenjohtaja ja ennen kaikkea niin valtiollisessa kuin kunnallisessa politiikassa mukana olleena on sellainen käyttövoima puoluetoimikunnassa, ettei valiokunta voinut häntä sivuuttaa. Valde Neväläinen Pohjois-Karjalasta on niitä harvoja kehitysalueiden edustajia, mitkä listalla ovat. Olavi Lindblom tällä hetkellä ennen kaikkea edustaa varsin merkittävää toimintaa, asuntorakennustoimintaa ja on sen mittavimpia miehiä maassamme. Sen lisäksi Lindblomilla on se etu, että hän on puoluetoimikunnassa ammatityhdistysliikkeen tuntija. Hänellä valiokunnan tietojen mukaan on luottamus sekä SAK:n että SAJ:n piirissä. Tässä mielessä katsottiin, että Lindblomin mukana oleminen puoluetoimikunnassa olisi välttämätöntä. Ulf Sundqvist puolestaan edustaa nuoria, hän on nuorison edustajana. Varsin pitkän keskustelun jälkeen katsottiin, että on tehtävä lisää tilaa puolueen nuorelle väelle, ja kun myöskin nuorison oman järjestön eräänä ehdokkaana on Sundqvist Väinö Vilponiemen jälkeen toisana ehdokkaana, valiokunta katsoi, että hänen nimeämisensä merkitsisi puoluetoimikunnan nuorentamista.

Valiokunnan ehdotuksen mukaan uusiintuu puoluetoimikunta ehkä enemmän kuin koskaan aikaisemmin, tulee neljä uutta edustajaa puoluetoimikuntaan: puoluesihteerin ja sen lisäksi Hyvönen, Sundqvist ja Lindeman. Maaseudun edustus valiokunnan esityksen mukaan on useamman jäsenen varassa; täällä on Hyvönen ja Neväläinen, ja edelleen on todettava, että puoluetoimikuntaan tulisi entinen maatalousministeri Lindeman.

Jos nyt käy niin, että kaikesta huolimatta tulee äänestys puoluetoimikuntaa määrättäessä, menettelytapavallokkuna toivoo, että kokouksen osanottajat vaalissa äänestäisivät koko puoluetoimi-

kuntaa, ettei sorruttaisi mihinkään taktillisiin vetoihin muutamien äänestämisessä.

Jos vaalit tullaan suorittamaan, kun on kysymyksessä varsin usean nimen kirjoittaminen, menettelytapavaliokunta tulee monistamaan vaalilistat. Kuitenkin vaalien eräänä haittapuolena saat-
taa olla, niin kuin valiokunnassa todettiin, että ne suuret piirit, joilla on mandaatteja paljon, voivat käyttää äänimääräänsä, ja se merkitsee silloin sitä, että koko Pohjois-Suomi, koko kehitysalue jää ulkopuolelle puoluetoimikunnan. Menettely tapa valiokunnan puolesta minä vetoaisin siihen, että meillä ei ole varaa jättää puoluetoimikunnan ulkopuolelle sitä aluetta, joka tällä kertaa on vaikeuksissa ja jonka edustajat kaikkein kipeimmin tuntevat ne tarpeet, mitkä näillä alueilla ovat.

Valiokunta toivoo, että sen esittämä puoluetoimikunnan jäsen-
ten lista voisi tulla puoluekokouksen hyväksymäksi. (Suosion, osoituksia).

Puheenjohtaja: Kuulimme menettelytapavaliokunnan
ehdotuksen valiokunnan puheenjohtajan, toveri Koikkalaisen esi-
tämänä. Tähän kohtaan on pyydetty puheenvuoroja.

Keskustelu:

Kauko Nieminen (Mikkelin piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit. Täällä eilen arvosteltiin hyvin kärjekkäästi puoluekokouksen henkilövalintoja, ja nyt puoluetoimikunnan kohdalla tämä arvostelu on osoittautunut oikeaksi. Täällä menettelytapavaliokunnan puheenjohtaja haluaa viedä lävitse valiokunnan ehdo-
tuksena henkilövalinnan, joka ei varmastikaan saavuta puolueko-
kouksen hyväksymistä. Eilen menettelytapavaliokunnan puheen-
johtaja sanoi, että mandaattiaänestyksessä me emme voi olla var-
moja siitä, minkälainen toimikunta tulee seuraavaksi kolmivuotis-
kaudeksi ja onko se kaikkein tehokkain. Mielestäni kaikki puolue-
toimikuntaan esitetyt jäsenet ovat sellaisia, jotka täyttävät ne
vaatimukset, jotka me puoluekokousedustajat hyväksymme. On
myös puoluekokousedustajien aliarvostusta, että täällä menettely-
tapavaliokunnan enemmistö päätöksellä yritetään prässätä läpi esi-
tys näin, että näyttäisi yksimieliseltä. Eilen täällä esitettiin puo-
luekokousedustajien taholta mandaattiaänestystä, ja tätä ehdo-
tusta kannatettiin. Nähdäkseni se on ainoa mahdollinen tapa, jolla
voimme tämän puoluetoimikunnan vaalin ratkaista. (Suosionosoituksia).

Veikko Halonen (Keski-Suomen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät puoluekokousedustajat. Olen suhteellisen nuori puoluekokousedustaja, mutta se kokemus ja oikeus, joka on aikaisem-
mista kokemuksista, antaa aiheen tähän puheenvuoroon.

Yleensä näissä puoluekokouksissa on sellainen tapa, että menettelytapavaliokunnan esitys on pohjana ja se on fakta. Henkilömuutoksia esim. puoluetoimikuntaa valittaessa on mahdoton suoriuttaa. Jos nyt katselemme tuota menettelytapavaliokunnan esittämää nimiluetteloa, voidaan kumminkin todeta, että siellä on kaksi nimeä tuosta perinteellisestä tavasta muuttunut ja uusina esiintyvät Kymen piirin edustaja Hyvönen ja helsinkiläisistä Sundqvist. Pitäisin tätä eräänlaisena uudistuspolitiikkana. Mutta tämän puheenvuoron otin lähinnä siinä mielessä, että Keski-Suomen piirin edustajat ovat ryhmäkokouksessaan olleet erittäin voimakkaasti sitä mieltä, että valittavaan puoluetoimikuntaan täytyisi ehdottomasti saada mukaan meidän entinen ja erittäin hyvä ja kyvykäs puoluesihteerimme Erkki Raatikainen. (Suosionosoituksia). Kun asia on näin, me katsomme, että sitä politiikkaa, jota Erkki Raatikainen edusti puoluesihteerinä ollessaan, on ehdottomasti jatkettava ja hänen kantansa ja näkemyksensä ovat erittäin merkitseviä myöskin puoluetoimikunnan työssä.

En halua tehdä tässä mandaattiäänestystä koskevaa esitystä, mutta toivon, että jos asia menee vaalin suorittamiseen, niin arvoisat puoluekokousedustajat huomioisivat Erkki Raatikaisen mukana olon puoluetoimikunnassa. (Suosionosoituksia).

Pertti Paasio (Turun et. piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit. Järjestöasiainvaliokunnan asioita puitaessa puheenjohtajan nuija paukkui sen verran tiheään, että en ole aivan varma, hyväksyikö puoluekokous esityksen n:o 222, Helsingin Sosialistisen Seuran esityksen, jonka mukaan puoluekokous nähdäkseni siis tämän puoluetoimikunnan lausunnon hyväksyessään itse asiassa ei ota enää järjestö- ja alueellisiin sidonnaisuuksiin yhtä ehdotonta kantaa kuin aikaisemmin. Nähdäkseni tämä merkitsee käytännössä puoluekokouksen kannan lieventymistä tässä suhteessa, mikäli olen tulkinnut asian oikein. Halusin tuoda tämän asian esille, että se voitaisiin tässä todeta.

Ilkka Taipale (Helsingin piiri): Hyvät toverit! Kannatan tässä kysymyksessä mandaattiäänestystä jo sen takia, että eilisiä ehdotuksia ei lainkaan menettelytapavaliokunnassa otettu huomioon. Olisi luullut, että siellä olisi sen verran löytynyt sovinnonhalua, että olisi tehty edes jokin muutos, jolla äänestyksestä olisi vältytty. Minua ihmetyttää kovasti se kova linja, jonka menettelytapavaliokunta on ottanut muutamien puoluetoimikuntaehdokaiden kohdalla eikä huomioinut niitä lähetekeskustelussa todettuja seikkoja, jotka eilen tuotiin esille.

Paavo Rantanen (Keski-Suomen piiri): Toveri puheenjohtaja! Hyvät puoluekokousedustajat! Koska menettelytapavali-

kunnan puheenjohtaja hairahtui täällä vaalipuheisiin esittäessään menettelytapa valiokunnan mietinnön puoluetoimikunnan jäsenistä, niin saanen minäkin tässä vielä puuttua asiaan. Asiahan oli siten, ettei tämä asia ollut näin yksiviivainen menettelytapavalio­kunnasakaan kuin puheenjohtaja esitti. Täällä väheksytään puoluekokousedustajien harkintakykyä, koska näin vedotaan siihen, että näin ja näin pitäisi menetellä. Toveri Ilkka Taipale aivan oikein sanoi äsken, että menettelytapavalio­kunta olisi ollut aikansa tasalla, jos se olisi harkinnut eilen täällä esitettyjä ehdokkaita, niitä ei ollut monta, ja sovittanut ne tähän uuteen puoluetoimikuntalistaan. Uskoisin, että me olisimme näin saaneet hyvin työkykyisen puoluetoimikunnan hoitamaan demokraattista sosialismia Suomeen. Jos me noudatamme sellaista liberaalista linjaa, kuin mitä tässä menettelytapavalio­kunta esittää, että sieltä ja sieltä ne ja ne henkilöt näissä suhteissa välttämättömästi ottaa tähän puoluetoimikuntaan, niin tätä politiikkaa hoitaa jo liberaalinen puolue. Meidän tulee hoitaa sosialidemokraattista politiikkaa, ja siinä täytyy olla voimaa takana.

Tässä mielessä minä esitän edelleen eilistä ehdokasta, jonka Keski-suomen piirin edustajat ovat yksimielisesti esittäneet laillisessa järjestyksessä tähän puoluetoimikuntaan, Erkki Raatikaista. Toivon että hänet huomioitaisiin tässä puoluetoimikunnan jäsen­ehdokkuudessa siitä huolimatta, että illalla on suoritettu jonkinlainen höyläystä. Esitän, että asia pannaan äänestukseen ja puoluekokousedustajat valitsevat puoluetoimikunnan, koska menettelytapavalio­kunnan käsittelyjärjestys ei ole ollut Aivan yksimielinen. (Suosionosoituksia).

Olavi Hurri (Helsingin piiri): Hyvät puoluekokousedustajat! Haluan vielä pienenä, mielestäni kohtuullisena oikaisuna mainita, kun täällä on haluttu antaa sitä kuvaa, että puoluetoimikunnan jäsenet ovat kovin Helsinki-valtaisia, että menettelytapavalio­kunnan ehdotukseen puoluetoimikunnan muista jäsenistä ei sisälly yhtään helsinkiläistä henkilöä. Ulf Sundqvistkin on sentään kaukaa Sipoosta.

Mikko Pekkonen (Kymen piiri): Toveri puheenjohtaja. Hyvät toverit. Minä käytän kahdessa mielessä tämän puheenvuoron. Eilisessä aikaisemmin suoritetussa mandaattiäänestyspyynnössä toveri Paavo Lehtinen käytti jäljestäpäin pienen puheenvuoron — minä teen ensin pienen oikaisun — jossa hän antoi sen kuvan, että Kymen piiri vaatii täällä jotakin. Kun äsken hyväksimme puolueen sääntöihin pieniä täsmennyksiä, on huomattava, kun olemme tällaisessa tilanteessa, puheenjohtajan täytyy johtaa kokousta niin, että se nopeasti voisi suoriutua tehtävistään. Sään-

noissa sanotaan, että mikäli mandaattiaänestystä tahdotaan, on sitä vaadittava. Tätä siis tarkoitti Kymen piirin esitys. Minä sain näin sanatarkasti, kun minä olen sellainen pykäläherra. Minä haluaisin nyt tämän korjata.

Jos nyt seuraatte tämän kokouksen asioitten käsittelyä esimerkiksi henkilövaaleissa, niin ette voi sanoa, että Kymen piiri on kovin vaativa ryhmä. Se on koettanut suhtautua tasapuolisesti. Vaatimus mandaattiaänestyksestä oli myös sitä, koska katsoimme, että se ei kokouksen kulkua paljon häiritse, koska kysymys on kahden henkilön valinnasta.

Mutta nyt olemme toisten näkymien edessä. On todettava, että nyt lähteminen mandaattiaänestykseen voisi tehdä puolueelle karhunpalveluksen, ellei siinä tapahdu pientä järkeilyä. Siinä mielessä rohkenen piirimme valtuuttamana ehdottaa, että me pitäisimme puolen tunnin neuvottelutauon.

Reino Liimatainen (Keski-Suomen piiri): Pitemmittä puheitta yhdyin Veikko Halosen ja Paavo Rantasen esittämään menettelyyn, että toveri Erkki Raatikainen pitäisi saada sopimaan puoluetoimikuntaan, niin kuin eilen illalla jo vähän puhuttiinkin. (Suosionosoituksia.)

Johannes Vepsäläinen (Kymen piiri): Toveri puheenjohtaja. Pyydän yhtyä Mikko Pekkosen esitykseen neuvottelutauon ottamisesta.

Ilkka Taipale (Helsingin piiri): Hyvät toverit. Lisäisin edelliseen puheenvuorooni SNK:n työläisnuorisokonferenssin SDP:n puoluekokoukselle tuoman tervehdyksen: "Työläisnuorisokonferenssi ilmaisee kantanaan puoluekokoukselle, että nuorison edustajina puoluetoimikuntaan tulisi valita varsinaisia nuoria. Nuorilla tarkoitamme sellaisia henkilöitä, jotka mm. täyttävät nuorisoliittolaisille asetettavat ikävaatimukset sekä nauttivat uudistushenkisen työläisnuorison välitöntä luottamusta." (Voimakkaita suosionosoituksia.)

Toiseksi: Aikaisemmin on joskus tehty eräänlainen herrasmies-sopimus, että puoluetoimikuntaan tulisi korkeintaan kuusi kansanedustajaa. Menettelytapavaliokunta ei ole ilmeisesti muistanut tätä, koska sen ehdotuksessa on seitsemän kansanedustajaa. Tämä lienee otettava huomioon mandaattiaänestyksessä, joka todennäköisesti tulee suoritettavaksi.

Sulo J. Ojanen (Hämeen et. piiri): Toveri puheenjohtaja. Hyvät puoluekokousedustajat. Kun tässä uudessa kierroksessa on lähdetty korostamaan eräiden ehdokkaiden merkitystä, jotta he tulisivat valituiksi puoluetoimikuntaan, niin en ammattiyhdistysihmisenä malttanut olla käyttämättä tätä puheenvuoroa. Koros-

tan sitä, että puoluetoimikuntaan tulisi valita ammattiyhdistysliikettä tunteva Olavi Lindblom. Sillä on tietty merkityksensä, että hän tulee valituksi puoluetoimikuntaan, sillä jos hänet pudotettaisiin pois, niin puoluetoimikunnasta jäisi pois ammattiyhdistysliikkeen merkittävintä asiantuntemusta. (Suosionosoituksia.)

Pentti Tenkula (Vaasan piiri): Toveri puheenjohtaja. Hyvät puoluekokousedustajat. Menettelytapavaliokunta, jossa olen edustanut lähinnä kehitysalueita, on useimmissa kysymyksissään joutunut erittäin vaikeiden ongelmien eteen. Ne käsitykset, joiden mukaan menettelytapavaliokunta olisi työskennellyt vähän niin kuin yliolan tyylillä, ovat mitä suurimmassa määrin virheellisiä. Siitä huolimatta, etten suinkaan ole edustanut menettelytapavaliokunnan enemmistön käsityksiä ja myöskin tässä puoluetoimikunnan kokoonpanoa koskevassa kysymyksessä olen lähinnä vähemmistön edustaja, voin korostaa, että menettelytapavaliokunta on kuitenkin pyrkinyt mitä suurimpaan vastuuntuntoon työskentelyssään.

Tämän puheenvuoron pyysin lähinnä siitä syystä, että haluaisin korostaa tälle kokoukselle myös sen seikan tärkeyttä, että puoluetoimikunnassa tulee olla myös edustajia Tampereen pohjoispuolelta. Pohjois-Suomikin on tätä meidän rakasta Suomeamme. Tästä syystä korostaisin, että oltakoon naisten, nuorten ja varttuneempien osalta mitä mieltä nyt hyvänsä, toivoisin puoluekokouksen edustajien niyös Etelä-Suomesta olevan yhtä mieltä, että tapahtuvassa äänestyksessä on annettava ääniä myös Pohjois-Suomesta asetetulle ehdokkaalle. Hän on Antero Väyrynen. Samoin Itä-Suomesta kehitysalueelta asetetulle ehdokkaalle Valde Nevalaiselle.

Jos huolehdimme siitä, ettei puoluetoimikunta tule kovin Etelä-Suomi-valtaiseksi, niin pidämme huolta myös siitä, että puolueen asiaa kentällä voidaan paljon paremmin hoitaa, kuin jos tapahtuisi niin, että vain teollisuus-Suomi on puolueemme johdossa edustettuna. Olisi erittäin valitettavaa, jos näin kävisi. Se antaisi vastustajillemme erittäin vahvoja aseita. (Suosionosoituksia.)

Katri Lindfors (Kymen piiri): Toveri puheenjohtaja. Hyvät puoluekokousedustajat. Nähtävästi nyt puoluekokous ryhtyy äänestämään puoluetoimikunnan jäsenistä, mikä on aivan oikea demokraattinen tapa. Meidän ei turhaan tarvitse kainostella tätä tapaa puoluekokouksessa.

Korostaisin tässä yhteydessä myös Alli Lahtisen valitsemista puoluetoimikuntaan. En lähde häntä tältä paikalta sen paremmin esittelemään. Te varmaan, jokainen puoluekokousedustaja, tunnette myös hänet. (Suosionosoituksia.)

Pentti Sahl (Keski-Suomen piiri): Toveri puheenjohtaja. Hy-

vät puoluekokousedustajat. Edustan vähemmistöä menettelytapavaliokunnassa, mutta olen johdonmukaisesti piirini eväitä noudattaen esittänyt menettelytapavaliokunnan kokouksessa, että Erkki Raatikainen olisi valittava puoluetoimikuntaan. (Suosionosoituksia.) Näin siitä syystä, että olemme Keski-Suomessa hyväksyneet yksimielisesti Paasion ja Raatikaisen linjan. Lisäksi Raatikaisen valinnalla voitaisiin jonkin verran muuttaa puoluetoimikunnan ikärakennetta, sillä hän edustaa keskipolvea.

Lisäksi kiinnittäisin huomiota tässä yhteydessä puoluetoimikunnan tehtäviin puoluekokousten väliajoilla. Meillä Keski-Suomessa ollaan huolestuneita siitä, että jos valittava puoluetoimikunta käyttää päättävältäa samalla tavalla kuin edellinen puoluetoimikunta, niin silloin Keski-Suomen edustus jää peräti heikoksi, puoluetoimikunnan apuelimissä joita puoluetoimikunnalla on lukuisia. Apuelimet tekevät puolueen ohjelmallista työtä puoluekokousten väliajoilla.

Kädessäni on jo käsitelty puolueen edellinen toimintakertomus, ja tässä yhteydessä on syytä todeta, että esimerkiksi vuonna 1966 ei Keski-Suomesta ollut valittu yhtään jäsentä näihin puoluetoimikunnan asettamiin apuelimiin ja valiokuntiin. Siinä mielessä on mielestäni erittäin keskeistä se, että puoluetoimikunnan jäsenet kannanotoissaan huomioivat myös ne alueet, joilta ei nyt tässä vaiheessa tule edustusta puoluetoimikuntaan. Meillä Keski-Suomesta on ollut ehdokas puoluetoimikuntaan. Hän on rakennusmestari Onni Niskanen. Mutta olemme luopuneet ehdotuksestamme yhtenäisyyden saavuttamiseksi. Myös olemme tuoneet esiin puolue-neuvoston puheenjohtajan, mutta tässäkin kysymyksessä olemme menettelytapavaliokunnassa joustaneet. Nyt kuitenkin halusin tämän puheenvuoron käyttää ja ainakin sen jälkeen niille edustajille, jotka tulevat seuraavaan puoluetoimikuntaan valituiksi, huomauttaa, että me Keski-Suomesta lähetetyt puoluekokousedustajat velvoitamme, että te tulevassa työssänne huomioitte Keski-Suomen edustuksen näissä puoluetoimikunnan apuelimissä, sillä mielestämme olemme lukuisissa yhteyksissä, puoluekokouksissa ja puoluetöyssä, edustaneet puolueen rauhallista ja rakentavaa linjaa. (Suosionosoituksia.)

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

P u h e e n j o h t a j a : Keskustelun kuluessa on Mikko Pekkonen tehnyt ehdotuksen puolen tunnin, niin kuin hän sanoi, neuvottelutauosta. Häntä on kannattanut Johannes Vepsäläinen. Meidän olisi nyt tämä ratkaistava.

Mitä mieltä kokous on, tarvitaanko neuvottelutaukoa? Voitaissiinko asiasta suorittaa koeäänestys?

Menettelytapa hyväksyttiin.

Puheenjohtaja: Pyydän, että ne, jotka ovat sitä mieltä, että asiaa jatketaan, nostaisivat edustajakorttinsa ylös. — Nostakaa korttinne, jotka olette sitä mieltä, että neuvottelutaukoa ei tarvita, vaan jatketaan asian käsittelyä!

Tämä tapahtui.

Puheenjohtaja: Ne, jotka ovat neuvottelutauon kannalla, nostavat nyt korttinsa ylös. — Tämä on siis koeäänestys.

Kun tämä oli tapahtunut, totesi

puheenjohtaja: On niin tasaista täältä katsellen,

Minä pyydän ääntenlaskijat paikoilleen. Meidän täytyy äänestää.

Äänestykseen ryhdyttiin.

Puheenjohtaja: Ne toverit, jotka ovat sitä mieltä, että kokousta jatketaan, nostavat korttinsa ylös. Äänet lasketaan.

Tämä tapahtui.

Puheenjohtaja: Nyt nostavat korttinsa ylös ne, jotka ovat sitä mieltä, että pidetään neuvottelutauko piirien edustajien välillä.

Kun tämä oli tapahtunut, totesi

puheenjohtaja: Riittää reilusti, uskotaan laskematta. — Pidetään puolen tunnin tauko.

Kokousta jatketaan kello 10.45.

Kokous keskeytettiin kello 10.20.

Kokousta jatkettiin kello 11.00.

Puhetta johti Veikko Hellgren.

Puheenjohtaja: Kokousta jatketaan. Pyydän edustajia saliin.

Äänestystapa puoluetöimikunnan jäsenten vaalissa

Puheenjohtaja: Kun täällä keskustelun aikana on tehty kannatettu ehdotus siitä, että meidän pitäisi suorittaa mandaattiäänestys, meidän pitää ratkaista ensiksi kysymys tästä. Kuten puoluekokousedustajat tietävät 10 % eli yhdeksäntoista riittää tässä tapauksessa mandaattiäänestyksen suorittamiseen.

Nyt me ratkaisemme ensiksi sen, mikä on äänestystapa.

Ovatko ääntenlaskijat paikalla.

Äänestys mandaattiäänestyksestä

Puheenjohtaja: Pyydän niitä edustajia nostamaan edustajakorttinsa ylös, jotka ovat sitä mieltä, että tämä ratkaistaan mandaattiäänestyksellä. — Äänestys alkaa — kortit ylös, jotka

ovat sitä mieltä, että kysymys ratkaistaan mandaattiäänestyksellä.

Kun tämä oli tapahtunut, totesi

puheenjohtaja: Kädet alas! Riittää! Suoritamme mandaattiäänestyksen.

Selonteko mandaattiäänestyksestä

Puheenjohtaja: Minä haluaisin tehdä eräitä huomautuksia. Edustajille on jaettu monistelistä, jossa on menettelytapavaliokunnan ehdotus. — Täällä ilmoitetaan, että kaikki eivät ole monistetta vielä saaneet; jako on meneillään. Minä kuitenkin haluan jatkaa siitä, mitä aion sanoa. Tässä monisteessa tulee olemaan menettelytapavaliokunnan ehdotus, joka on täällä esiteltävänä, mutta pyytäisin ottamaan huomioon sen, että me olemme jo valinneet ruotsin kielisten toverien edustajan Lars Lindemanin, niin kuin edustajat muistanevat. Siis Lars Lindeman on jo valittu eilen.

Edelleen tässä on ehdotukset uusiksi jäseniksi. Listassa ovat kaikki ne, jotka täällä on ehdotettu.

Äänestys suoritetaan siten, että merkitään kruksi kunkin haluaman ehdokkaan nimen eteen. Äänestää saa kukin edustaja näin ollen yhdeksää edustajaa, koska, kuten totesin, toveri Lars Lindeman on jo valittu.

Tuliko äänestystapa selväksi? Halutaanko käyttää tiedustelevia puheenvuoroja?

Puheenjohtajan selonteko hyväksyttiin keskustelutta.

Puheenjohtaja: Äänestys luonnollisesti aloitetaan vastastien, kun nämä monisteet ehdokkaista on edustajille jaettu.

Kun tämä on pitkä toimitus ja Helsingille ja ainakin Uudellemaalle on jo jaettu ja meillä alkaa tulla hieman kiire päiväjuhlan takia, voidaanko äänestystoimitus aloittaa heti. Voitanee hyväksyä!

Hyväksyttiin mandaattiäänestys aloitettavaksi välittömästi.

Vaalilautakunnan asetuttua paikalleen mandaattiäänestys alkoi.

Äänestyksen päätyttyä lausui

puheenjohtaja: Pyydän kokousedustajia kokoussaliin eräitä tärkeitä tiedotuksia varten, jotka liittyvät juhlaan.

Ilmoitusasioita

Puheenjohtaja: Kokous keskeytetään ja lähdetään valmistautumaan juhlaan ja sitä edeltävään juhlararssiin.

Haluaisin vieraspaikkakuntalaisille tovereille huomauttaa, että

kulkue järjestäytyy tämän konserttialin välittömässä läheisyydessä takana olevalla Parkin kentällä. Se järjestäytyy kello 12 ja kulkue lähtee liikkeelle kello 12.45. Siellä on oppaat ja kulkueen järjestäjät. Lähemmät kulkuetta koskevat tiedot saadaan sieltä.

Merkittiin.

Puheenjohtaja: Kokousta jatketaan juhlan jälkeen kello 16 tai 16.30, jolloin alussa julistetaan myös puoluetoimikunnan edustajista suoritetun äänestyksen tulos. Onko kysyttävää tai halutaanko puheenvuoroa? Ellei, kokous keskeytetään ja lähdetään valmistautumaan juhlarssiin.

Kokous keskeytettiin kello 11.36.

Kokousta jatkettiin kello 16.30.

Puhetta johti Katri Lindfors.

Puheenjohtaja: Kokous jatkuu. Ensinnä on ilmoitusasioita ja puheenvuoro järjestösihteeri Virtasella.

Ilmoitusasioita

Yrjö J. Virtanen: Järjestävä valiokunta on käsitellyt meidän työjärjestystämme. Täällä on melkoinen määrä valiokuntia, joista ei ole tietoa, missä vaiheessa asioitten käsittely valiokunnissa on. Sen tähden pyydetään, että seuraavien valiokuntien sihteerit taikka puheenjohtajat antaisivat jonkinnäköisen raportin kokouksen sihteerille: Kansainvälisten asiain valiokunta, yhdyskuntasuunnittelu- ja luonnonhoitovaliokunta, eläkepoliittinen valiokunta ja kulttuuri- ja koulupoliittinen valiokunta.

Näistä pitäisi saada raportti, missä vaiheessa asioitten käsittely valiokunnissa on.

Kokousedustajille on jälleen pyydetty muistuttamaan siitä Tampereen Yliopiston poliittisesta tutkimuksesta, josta tiedustelulomake oli jaettu kokousedustajille. Läheskään kaikki kokousedustajat eivät ole vielä sitä täytettynä palauttaneet, joten pyytäisimme täyttämään ja palauttamaan laatikkoon, joka on yläaulassa viiston luiskan edellä.

SÄHKÖSANOMA

Yrjö J. Virtanen: Kokousta on jälleen tervehditty myös sähkösanomalla, jossa toivotetaan menestystä kokoukselle ja toivotaan kokoukselle hyviä ja rakentavia päätöksiä. Tämän sähkösanoman on lähettänyt Suomen Kirjatyöntekijäinliiton XX edustajakokous.

Merkittiin.

Puheenjohtaja: Seuraavan puheenvuoron luovutan sosialidemokraattisen puolueen uudelle puoluesihteerille, Kalevi Sor-salle.

Puheenvuoron saatuaan lausui

puoluesihteri Kalevi Sorsa: Toverit! Eräät puoluetoverit ovat pyytäneet minua keskeyttämään hetkeksi kokouksen kulun ja tulemaan tänne näyttämään naamaani, kun kuulema olen niin musta hevonen, ettei mustempaa ole. (Kokoussalista: Punainen!) Niin, tästä johtuen on myös esitetty sellaisia arveluja, että olisin punaisempi kuin mitä onkaan.

Vakavasti puhuen vietämme täällä puolueen 70-vuotisjuhlaa. Teemme kunniaa menneitten polvien taistelulle ja annamme arvoa keskuudessamme oleville kunniajäsenille. Omistamme myös ajatuksen niille perinteille, joita sosialidemokraattinen liike vuosikymmenien aikana on kerännyt. Ne edustavat eräänlaista suuren joukkoliikkeen yhteistä, vuosikymmenien aikana kertynyttä viisautta, josta meidän on syytä ottaa oppia. Tätä oppia me tarvitsemme, kun lähdemme tästä eteenpäin viitoittamaan sosialidemokratian tietä tulevaisuuteen.

Oma käsitykseni on, että tämä juhla kokous muodostuu samalla suomalaisen sosialidemokratian voiman näytteeksi. Ensimmäinen syy uskoa näin on se, että nuoriso on meidän mukanaamme. Toinen syy on se, että puolue tässä kokouksessaan tekee suuren ponnistuksen soveltaakseen periaatteensa käytäntöön nykyajan edellyttämällä tavalla. Me olemme jo keskustelleet ja tulemmekin keskustelemaan monista ensisijaisista tehtävistä, jotka meitä odottavat. En halua niistä pitkään puhua ja siten häiritä puoluekokouksen kulkua, mutta haluan ottaa esille kuitenkin muutaman seikan.

Me olemme valinneet vaalitaistelumme ja tämän vuoden toimintatunnukseksemme: työ, tasa-arvo, turvallisuus. Meidän toimintamme pääkohdat löytyvät näiden otsikkojen alta.

Tasa-arvon suhteen, joka on tulossa yhä keskeisemmäksi taivoitteista, meillä on edessä suuri työ työpaikkademokratian ja yritysdemokratian aikaansaamiseksi Suomessa. Toinen tehtävä tällä samalla kentällä on palaaminen solidaariseen palkkapolitiikkaan, josta porvarillisella hallituskaudella on liu'uttu irti. (Suosiosoituksia.)

Turvallisuuden lisääminen tulee myös olemaan toimintamme keskeisiä kohteita. Otan tässä esille vain vanhuuden kysymyksen. Nykyaikaisissa yhteiskunnissa muuallakin kuin Suomessa, vanhuus arvioidaan jonkinlaiseksi varjoelämäksi elävän yhteiskunnan ulkopuolella. Perusasennoitumisemme vanhuuteen ja eläkevuosiin on perusteellisesti muututtava. Meidän on nähtävä, että jo tänä

päivänä ja vielä enemmän vastaisuudessa ne ikäluokat, jotka ovat siirtyneet aktiivisen työelämän ulkopuolelle, ovat vireitä ihmisiä, joiden on saatava tilaisuus osallistua yhteiskunnalliseen elämään ja joille on tarjottava sellaisia palveluksia, että he tämän voivat tehdä. Vanhuuteen kohdistuvan ajattelumme uudistaminen on erittäin tärkeätä meille myös sosialidemokraattisessa työväenliikkeessä. (Suosionosoituksia.)

Vihdoin se ongelma, joka on kipein niin monesti meillä ollut ja ehkä kipeämpi tänä päivänä kuin useasti aikaisemmin: työn takaaminen jokaiselle kansalaiselle. Meillä on oikein perustuslaissa pykälä, joka sanoo, että jokaisen kansalaisen työ on valtiovalan erityisessä suojeluksessa. Tästä todellisuuteen on niin pitkä matka, että perustuslain lause vaikuttaa melkein päältä. Näin ei saa olla. Perustuslait määrittelevät kansakunnan elämän pääperusteet, eivätkä saa olla ristiriidassa todellisuuden kanssa. Muutoin siitä saattaa aiheutua vaara koko yhteiskuntamuodolle. Hyvinvointiyhteiskunnan on pystyttävä saamaan todellisuudeksi oikeus työhön. Tämä on pystyttävä tekemään siitakin huolimatta, että yhteiskuntamme tänä päivänä on nopeammassa muutosprosessissa kuin koskaan aikaisemmin ja että tämä muutosprosessi tulevaisuudessa todennäköisesti yhä kiihtyy. Meidän on pystyttävä muodostamaan yhteiskuntamme sellaiseksi, että se on liikkeessä ja että se vastaa eteen nouseviin tarpeisiin, jotka osittain ovat ennustettavissa. Eräitä yrityksiä tällä alalla on tehty, mutta me voimme jo tänä päivänä olla todistamassa porvarillisen kehitysalueajattelun täydellistä haaksirikkaa. (Suosionosoituksia.)

Tämä asettaa sitä suuremman veivoituksen meille sosialidemokraateille. Meidän on vakavasti paneuduttava kehitysalueiden vaikeuksiin ja meidän on pystyttävä tarjoamaan sosialidemokraattinen vaihtoehto kehitysalueitten vaikeitten ongelmien ratkaisemiseksi. Tämä työ on jo alkamassa. Sille täytyy antaa lähivuosina lisää tehoa.

Haluan lopuksi sanoa muutaman sanan niille tovereille, jotka olivat kanssaehdokkaana käytässä keskusteluja puoluesihteerin valinnasta. Tunnen heistä useat. Tiedän, että monet heistä olisivat erinomaisesti täyttäneet tämän paikan. Tiedän myös, että tästedes yhdessä heidän kanssaan ja yhdessä koko sosialidemokraattisen puolueväen kanssa käymme yhtynein voimin työhön tasa-arvon, turvallisuuden ja työn puolesta, sosialidemokratian puolesta. Kiitoksia. (Suosionosoituksia.)

Puheenjohtaja: Puoluekokouksen puolesta pyydän saada kiittää sihteerin Kalevi Sorsaa tästä puheenvuorosta ja toivotan hyvää menestystä sosialidemokratian saralla. (Suosionosoituksia.)

Puoluetoimikunnan vaalin tulos

Puheenjohtaja: Käsitlemme työjärjestyksen asian N:o 21. Kuulemme puoluetoimikunnan kokoonpanoksi suoritetun vaalin tuloksen. Sen esittää sihteeri Virtanen.

Fuheenvuoron saatuaan lausui

Yrjö J. Virtanen: Puoluekokous suoritti mandaattivaalin puoluetoimikunnasta ja vaalin tulos muodostui seuraavaksi: Väyrynen, Antero, 160 ääntä, 48.969 mandaattia; Sundqvist, Ulf, 156 ääntä, 47.302 mandaattia; Hyvönen, Jaakko, 151 ääntä, 46.211 mandaattia; Nevalainen, Valde, 145 ääntä, 44.082 mandaattia; Helle, Veikko, 144 ääntä, 43.351 mandaattia; Siltanen, Sylvi, 145 ääntä, 42.790 mandaattia; Halme, Vilho, 142 ääntä, 42.537 mandaattia; Vilponiemi, Väinö, 121 ääntä, 36.461 mandaattia; Lindblom, Olavi, 105 ääntä, 32.794 mandaattia.

Vaaleissa seuraaviksi tulivat seuraavat ehdokkaat: Lahtinen, Alli 60 ääntä, 19.836 mandaattia; Raatikainen, Erkki 67 ääntä, 18.982 mandaattia; Oksanen, Onni 30 ääntä, 9.724 mandaattia; Tuomioja, Erkki 21 ääntä, 5.643 mandaattia; Salo, Arvo 10 ääntä, 4.480 mandaattia; Viita, Pentti 5 ääntä, 1.346 mandaattia; Rantanen, Jaakko 3 ääntä, 1.314 mandaattia; Perheentupa, Antti-Veikko 3 ääntä, 1.178 mandaattia; Pääkkö, Anna-Liisa 3 ääntä, 895 mandaattia; Hiltunen, Teemu 2 ääntä, 785 mandaattia; Linna, Ilmari 3 ääntä, 679 mandaattia; Hyvönen, Antti 3 ääntä, 609 mandaattia; Liikkanen, Erkki 1 ääni, 485 mandaattia; Koivisto, Tellervo 2 ääntä, 412 mandaattia; Salonen, Olavi 1 ääni, 393 mandaattia; Niskanen, Onni 1 ääni, 313 mandaattia; Toivonen, Taito 1 ääni, 209 mandaattia; Ilo, Paavo 1 ääni, 201 mandaattia ja Kohtala, Leo 1 ääni, 201 mandaattia.

Ilman yhtäkään ääntä jäivät ehdokkaat Eskman, Margit; Kari, Leo; Leskinen, Rainer; Pohjonen, Antti.

Puheenjohtaja: Puoluetoimikunnan vaalin tulos vahvistettaneen näiden yhdeksän ensinmainitun kohdalta: Antero Väyrynen, Ulf Sundqvist, Jaakko Hyvönen, Valde Nevalainen, Veikko Helle, Sylvi Siltanen, Vilho Halme, Väinö Vilponiemi ja Olavi Lindblom. Puoluekokous on valinnut nämä puoluetoimikunnan jäseniksi. Hyväksyttäneen?

Puoluetoimikuntaan tulivat valituiksi Antero Väyrynen, Ulf Sundqvist, Jaakko Hyvönen, Valde Nevalainen, Veikko Helle, Sylvi Siltanen, Vilho Halme, Väinö Vilponiemi ja Olavi Lindblom.

Työjärjestyksen kohta 21 oli loppuun käsitelty.

Laki- ja hallintoasiainvaliokunnan käsittelemät esitykset

Puheenjohtaja: Seuraavana on työjärjestyksen kohtaan 23 kohta II, laki- ja hallintoasiainvaliokuntaan kuuluvat asiat. Pyydän valiokunnan puheenjohtajaa esittelemään mainitut esitykset.

Veikko Väliö (Hämeen et. piiri): Toveri puheenjohtaja! Hyvät puoluetoverit. Laki- ja hallintoasiain valiokunta on käsitellyt tälle valiokunnalle kuuluvat asiat ja esittää niistä seuraavaa:

XXVIII puoluekokous on päätöksellään 6. 6. 1969 lähettänyt laki- ja hallintoasiainvaliokuntaan puolue toimikunnan esityksen n:o 14, valtiosäännön ja presidentin vaalitavan uudistamiseksi ja esityksen n:o 15, SDP:n kanta turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan sekä järjestöjen puoluekokoukselle tekemät esitykset n:ot 16—27 varustettuna puolue toimikunnan lausunnoilla.

Esitys valtiosäännön ja presidentin vaalitavan uudistamiseksi: Puolue toimikunnan esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta on asettunut kannattamaan esitykseen liittyviä ehdotuksia ja esittää ne puoluekokouksen hyväksyttäväksi seuraavin lisäyksin ja tekstikorjauksin.

Johdanto: Valiokunta ehdottaa, viitaten Turun Sosialidemokraattisen Opintoväen Ursin-Seuran esitykseen n:o 17, että johdantokappaleen viimeinen lause muutettaisiin näin kuuluvaksi:

Vaikka vuonna 1919 hyväksytty hallitusmuoto on kyennyt luomaan vakiintuneet puitteet parlamentaariselle käytännölle, se ei kuitenkaan ole toteuttanut demokratiaan oleellisesti kuuluvaa enemmistöperiaatetta ja näin ollen valtiosääntöä on pyrittävä jatkuvasti uudistamaan yhteiskunta- ja valtioelämän kehityksen mukaisesti ensisijaisesti poistamalla valtiopäiväjärjestyksen epädemokraattiset määräenemmistösäännökset.

Valtiosäännön uudistaminen: Valiokunta ehdottaa ensimmäisen kappaleen ensimmäiseen lauseeseen lisättäväksi sanat "vielä tämän vaalikauden aikana", jolloin lause tulisi kuulumaan seuraavasti:

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue katsoo, että valtioneuvoston olisi asetettava vielä tämän vaalikauden aikana erityinen perustuslakikomitea, jonka tehtävänä on laatia kokonaisuus selvitys siitä, missä suhteissa maamme valtiosääntö on vanhentunut ja kuinka sitä olisi kehitettävä kansanvallan laajentamiseksi ja yksilön oikeusturvan lisäämiseksi.

Presidentin vaalitapaa koskeva esitys: Tätä toimikunta käsittelee hyvin perusteellisesti ja tässä meillä oli asiantuntijana professori

Puntila, joka on ollut tätä myös laatimassa. Me totesimme, ettei ole syytä asettaa liian yksityiskohtaista ohjetta tähän asiaan. Periaatteena kuitenkin pidettiin, että ilman muuta on kaikin keinoin pyrittävä välittömään kansanvaaliin siirtymiseen. Sen sijaan presidentin toimikaudesta ja mahdollisuudesta valita hänet uudelleen oli paljon keskustelua ja päädyttiin seuraavaan esitykseen:

Presidentin toimikausi: Jotta mahdollisesti asetettavalle perustuslakikomitealle ei annettaisi liian yksityiskohtaisia ohjeita, valiokunta ehdottaa, että toinen kappale muutettaisiin näin kuuluvaksi:

Välittömään kansanvaaliin siirtymisen edellytyksenä on, että presidentin toimikausi on viisi vuotta ja että presidentin valtaoikeuksia ja mahdollisuutta valita sama henkilö uudelleen rajoitetaan.

Tämä oli myös liittotoimikunnan esityksessä.

SDP:n kanta turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan: Yhtyen puoluettoimikunnan esitykseen valiokunta ehdottaa sen hyväksyttäväksi seuraavin muutoksin ja tekstikorjauksin. Katson, että tässä on vain pieniä muutoksia, lähinnä painovirheitä. Valiokunnan esitys on seuraava:

Puolustuslaitoksen kehittäminen: Valiokunta ehdottaa, että 6. kappaleen ensimmäinen lause muutettaisiin näin kuuluvaksi:

Valtiontalouden kannalta puolustusmenot kilpailevat muiden yhteiskunnallisten tarpeiden kanssa.

Muut turvallisuuspoliittiset toimenpiteet: Valiokunta ehdottaa, että ensimmäisen kappaleen ensimmäisestä lauseesta poistettaisiin sana "mahdollisimman", jolloin lause tulisi kuulumaan seuraavasti:

Kansalaisille on jaettava asiallista tietoa Suomen turvallisuus- ja puolueettomuuspolitiikasta.

Kansalaisten turvallisuus sodan ja kriisin aikana sekä katastrofitilanteissa: Valiokunta ehdottaa, että neljännen kappaleen toinen ja kuudes lause poistettaisiin, jolloin kappale tulisi kuulumaan seuraavasti:

Väestönsuojeluorganisaatio on pidettävä erillään sotilaallisen maanpuolustuksen organisaatiosta. Keskeisenä periaatteena on pidettävä valtakunnan eri alueiden ja väestöryhmien tasa-arvoisuutta. Jako suojelukohteisiin ja valvonta-alueisiin on poistettava. Suojarakennusohjelmaa on kevennettävä säteily- ja perussuojaverkon hyväksi. Kun ydinaseaste muodostaa koko maan kannalta tärkeimmän vaaratekijän, on evakuointiperiaatteesta pääosin luovuttava.

Tästä oli poistettu eräitä lauseita, jotta se saataisiin tarkoituksenmukaisemmaksi tekstiltään.

Lisäksi valiokunta ehdottaa puoluekokouksen hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Puoluekokous velvoittaa puoluetoimikunnan ja sos.-dem. hallitusryhmän ryhtymään toimenpiteisiin, että rauhan-ajan toimintoja varten luodaan julkisen vallan alainen pelastus-palveluorganisaatio kehittämällä ensisijaisesti normaaliaikojen pelastus- ja avunantotoimintaa suoritettavien laitosten ja järjestöjen, kuten palolaitos, poliisi, merivartiolaitos jne. valmiutta ja niiden yhteistoimintaa.

Tämä oli siis lisäys, jota valiokunta yksimielisesti ehdottaa.

Demokraattisuus ja sotalaallisuus: Tässä ei ole muuta korjausta kuin että valiokunta ehdottaa, että kappaleet 6 ja 7 yhdistetään:

Päällystön ja alipäällystön välillä vallitsevat arvostuserot on poistettava toteuttamalla yhtenäinen arvoasteikko. On luotava järjestelmä, joka takaa kykyihin perustuvan etene-misen uralla peruskoulutuksesta riippumatta, ja oikeuden-mukaisen ansioiden määrittämenettelyn. Kantahenkilökun-nan koulutuksessa kuten myös varusmieskoulutuksessa on lisättävä yleisen turvallisuus- ja yhteiskuntapolitiikan osuut-ta.

Palvelukseenotto: Valiokunta ehdottaa, että ensimmäisen kappaleen toinen lause muutettaisiin näin kuuluvaksi:

Erilaisia turvallisuuspa! velumuo to ja on lisättävä siten, että asevelvollisuus on mahdollista suorittaa normaalissa asepal-veluksessa, YK-rauhanturvakoulutufcsessa, kehitysaapalve-luksessa tai erilaisissa siviilitehtävissä.

Tässä on uutta tämä turvallisuuspalvelu.

Ja sitten valiokunta on käsitellyt järjestöjen puoluekokoukselle tekemät esitykset n:ot 16—27 ja valiokunta yhtyy puoluetoimikun-nan esityksistä antamiin lausuntoihin ja ehdottaa, että esitykset hyväksyttäisiin lausuntojen mukaisesti.

P u h e e n j o h t a j a : On kuultu asianomaisen valiokun-nan lausunnot. Onko puheenvuoroja kohtaan 14, esitys val-tiosäännön ja presidentin vaalitavan uudistamiseksi.

Keskustelua ei syntynyt ja valiokunnan ehdotus hyväk-syttiin.

P u h e e n j o h t a j a : Esitys n:o 15, puheenvuoroa on pyytänyt Ukka Taipale.

Ilkka Taipale (Helsingin piiri): Aamulla puhuin erityisen rauhanpohittisen ohjelman välttämättömyydestä Sosialidemokraat-tisella Puolueella. Siihen puheeseen nojautuen teen seuraavan pon-siehdotuksen :

Puoluekokous edellyttää, että puoluetoimikunta ryhtyisi toimenpiteisiin erityisen rauhanpoliittisen ohjelman aikaansaamiseksi Sosialidemokraattiselle Puolueelle.

Puheenjohtaja : Ilmoitusasiana: yhdyskuntasuunnittelu- ja luonnonsuo jeluvaliokunta kokoontuu klo 17. Kysymykseen 15 on seuraava puheenvuoro Tommi Moilasella.

Tommi Moilanen (Joensuun piiri): Puheenjohtaja! Hyvät toverit. Tämän esityksen n:o 15, puolustuslaitoksen sisäiset järjestelyt, demokraattisuus ja sotilaallisuus, lopusta päin lukien kolmannessa kohdassa sanotaan, että kantahenkilökunnalle ja varusmiehille on sallittava vapaa järjestäytyminen, yhteiskunnallista toimintaa koskevat rajoitukset on poistettava. Tämä mielestäni merkitsisi sitä, että armeijalle, upseereille, varattaisiin mahdollisuus politiikointiin. Me käsitelimme piirimme puoluekokousedustajien evästystilaisuudessa mm. tätä asiaa ja totesimme, että tässä nyt isketään kirkas kirves kiveen, jos sotilaat vedetään mukaan politiikkaan. Mielestäni tämä järjestelmä, joka nyt on, ja jolla on upseerien politiikkaan osallistuminen estetty, on ollut kohdallaan. Muualta maailmasta on varottavia esimerkkejä everstien osallistumisesta politiikan tekoon. Tämä tie ei ole houkutteleva. Kunnallispolitiikkasahan sotilailla, kantahenkilökunnallakin on ollut mahdollisuus olla mukana. Sieltäkin saadut kokemukset ovat meidän puolueemme kannalta katsoen heikonlaiset. Tavallisesti nämä upseerit ovat vaaliliittoutuneet kokoomuksen kanssa, ja jos me teemme tämänsuuntaisen päätöksen, niin kuin tässä esitetään, niin se vain vahvistaisi kokoomuksen mahdollisuuksia näissä vaaleissa. Meidän maakunnassamme on useita varuskuntia, joissa nämä varuskunnat ovat aina kunnallisvaalien alla tulleet mukaan, ei suinkaan erillisinä sotilaiden vaaliliittoina, vaan he ovat joko yhtyneistä porvarien vaaliliitoista tai sitten lähinnä kokoomuksesta. Olemme yrittäneet ottaa aliupseereihin yhteyttä ja koettaneet saada heitä mukaan meidän vaaliliittoihimme ehdokkaiksi, ja heillä monessa tapauksessa olisi ollut siihen haluakin, mutta heillä ei ole ollut rohkeutta osallistua siihen, ja niinpä on käynyt, että alipäällystökin on sitten ollut edustettuna näissä porvarillisissa vaaliliitoissa ja heidänkin äänensä ilmeisesti vastoin monen aliupseerin tahtoa on joutunut vahvistamaan porvarillista valtaa.

Esitänkin, että tämän mainitsemani asian kohdalla tästä esityksestä poistettaisiin lause, joka kuuluu: "Yhteiskunnallista toimintaa koskevat rajoitukset on poistettava." Tämä selventäisi tätä asiaa ja tilanne tältä osin pysyisi ennallaan, jota olotilaa pidän parempana, kuin mihin tässä ehdotuksessa tähdätään.

ILMOITUSASIA

Puheenjohtaja: Ilmoitan, että eläkepoliittinen valiokunta kokoontuu kello 17.15.

Keskustelu jatkuu:

Erkki Tuomioja (Helsingin piiri): Toveri puheenjohtaja! Hyvät toverit! On useissa yhteyksissä korostettu sitä, että Sosialidemokraattinen Puolue on jo itsessään rauhan järjestö, ja SDP onkin tehnyt lukuisia aloitteita kansainvälisessä politiikassa ja muilla aloilla, jotka on tulkittava rauhanpoliittisiksi aloitteiksi. Sillä on myös hyviä rauhanpoliittisia kannanottoja, mutta yksi siltä puuttuu, nimenomaan rauhanpoliittinen ohjelma, joka olisi mielestäni välttämätön. Siitä syystä kannatan toveri Taipaleen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Puheenjohtaja: Keskustelun kuluessa on tehty kaksi erillistä muutosehdotusta ja toista näistä on kannatettu. Nimitän tätä toista ehdotusta, jota Erkki Tuomioja on kannattanut, Ilkka Taipaleen ehdotukseksi. Tämä ehdotus kuuluu: "Puoluekokous edellyttää, että puoluetoimikunta ryhtyisi toimenpiteisiin erityisen rauhanpoliittisen ohjelman aikaansaamiseksi Sosialidemokraattiselle Puolueelle."

Selonteko myönnettiin oikeaksi.

Puheenjohtaja: Voineeko puoluekokous hyväksyä tällaisen ponnen tähän esitykseen n:o 15?

Ilkka Taipaleen ehdottama ponsi hyväksyttiin.

Valiokunnan mietintö hyväksyttiin muilta osin muuttamattomana.

Esitykset 16—20 hyväksyttiin keskustelutta valiokunnan mietinnön mukaisesti.

Puheenjohtaja: Seuraavana on esitys 21, tähän kohtaan on Ilkka Taipale pyytännyt puheenvuoron.

Keskustelu:

Hikka Taipale (Helsingin piiri): Hyvät toverit! Minua eivät tyydytä ne vastaukset, joita puoluetoimikunta on antanut esityksiin 20 ja 21. Nähdäkseni Sosialidemokraattisen Puolueen on otettava selvä kanta, että se ryhtyy vähitellen, mutta riittävän nopeassa ajassa toimenpiteisiin kirkon ja valtion erottamiseksi toisistaan. (Suosionosoituksia.) Sen vuoksi ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan ponnen: "Puoluekokous edellyttää puoluetoimikunnan ryhtyvän kiireellisiin toimenpiteisiin erityisen toimenpideohjelman aikaansaamiseksi, jonka seurauksena kirkko ja valtio erotetaan toisistaan." (Suosionosoituksia.)

Risto Sänkiäho (Helsingin piiri): Toveri puheenjohtajatar! Hyvät toverit! Tulin tänne kannattamaan Ukka Taipaleen tekemää ehdotusta. (Suosionosoituksia.)

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Puheenjohtaja: Keskustelun kuluessa on Ilkka Taipale tehnyt ehdotuksen, jota on myös kannatettu. Ilkka Taipale on ehdottanut hyväksyttäväksi seuraavan ponnen: "Puoluekokous edellyttää puoluetoimikunnan ryhtyvän kiireellisiin toimenpiteisiin erityisen toimenpideohjelman aikaansaamiseksi, jonka seurauksena kirkko ja valtio erotetaan toisistaan."

Selonteko myönnettiin oikeaksi.

Puheenjohtaja: Ilkka Taipaleen ehdotus poikkeaa puoluetoimikunnan esityksestä, joten siitä on suoritettava äänestys.

Äänestys ja päätös:

Puheenjohtaja: Pyydän nyt niitä, jotka kannattavat puoluetoimikunnan ehdotusta, nostamaan ensin korttinsa ylös.

Kun tämä oli tapahtunut, totesi

puheenjohtaja: Puoluetoimikunnan esityksen puolesta on annettu 59 ääntä.

Puheenjohtaja: Nyt nostavat korttinsa ylös ne, jotka kannattavat Ilkka Taipaleen tekemää ehdotusta.

Kun tämä oli tapahtunut, lausui

puheenjohtaja: Totean, että on selvä enemmistö, ja näin ollen puoluekokous on päättänyt hyväksyä Ilkka Taipaleen ehdotuksen.

Ilkka Taipaleen tekemä ponsiehdotus hyväksyttiin.

Esitys 21 hyväksyttiin muilta osin valiokunnan mietinnön mukaisesti.

Esitykset 22—26 hyväksyttiin keskustelutta valiokunnan mietinnön mukaisesti.

Puheenjohtaja: Seuraavana on esitys 27. Tähän on pyytänyt puheenvuoron Kaarlo af Heurlin.

Keskustelu:

Kaarlo af Heurlin (eduskuntaryhmä): Toveri puheenjohtaja! Esityksen n:o 27 kohdalla, Selvitys puolueiden ja niiden ehdokkaiden varojen käytöstä vaalitaistelussa sekä julkisten yhdyskuntien suomista välillisistä helpotuksista poliittisten järjestöjen toiminnalle, on todettava ilolla puoluetoimikunnan periaatteellinen myönteinen kanta tässä suhteessa tähän Espoon Sosialidemokraattisen Keskusteluseuran esitykseen. Rohkenen samalla kuitenkin toivoa, että tässäkin suhteessa toimenpiteet seuraavat nopeaan, että

asia saadaan selvityksen alaiseksi lähinnä valtioneuvoston asettaman komitean toimesta. Suuremman yhdenvertaisuuden saaminen merkitsisi nimenomaan Sosialidemokraattiselle Puolueelle ratkaisevaa voittoa, kuten täällä käynyt Ruotsin sos.-dem. puolueen edustaja Palme mainitsi. Heillä on ratkaisevaa etua ollut siitä, että tällainen rahoitus on siellä puolueiden osalta ollut julkista, samoin kuin Ruotsissa on tarkoitus myöskin tämän julkisuuden ohella antaa puoluetukea. Nykyisen hallituksen pistevoittona on todettava, että kansakoulujen ovet ovat vihdoinkin avautuneet poliittiselle toiminnalle. Paljon muussakin suhteessa voidaan vielä tehdä julkisten yhdyskuntien toimesta tasavertaisten mahdollisuuksien luomiseksi kaikille puoluejärjestöille, joita juuri sosialidemokraattiset järjestöt tarvitsevat.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Esitys 27 hyväksyttiin valiokunnan ehdotuksen mukaisesti.

Talouspoliittisen valiokunnan I mietintö esitysten 38—51 johdosta

Puheenjohtaja : Siirrytään IV kohtaan, talouspoliittiseen valiokuntaan I kuuluvat asiat. Pyydän valiokunnan puheenjohtajaa selostamaan valiokunnan mietintöä.

Reino Elo (Kymen piiri): Toveri puheenjohtaja! Arvoisat puoluekokousedustajat! Talouspoliittinen valiokunta I pyrki myöskin selvittämään sille annettuja tehtäviä ja totesi tehtävänsä kyllä melko raskaaksi ja teki myöskin muutoksia, jotka on edustajille jaettu. Selostan näitä muutoksia. En lähde kaikkea tässä kertoilemaan, koska siihen menisi aikaa varmasti tunti, ja on parempi niin, että jokainen seuraa omista papereistaan tehtyjä muutoksia.

Tässä on ensinnä "talouspolitiikan kehityslinjat", ja siihen valiokunta on tehnyt korjauksia. Seuraava kohta, johon oli tarpeen tehdä korjauksia, oli "muutoksen välttämättömyys ja turvallinen kehitys", ensimmäinen kohta sivulla 2, "talouspolitiikan suunnittelussa" jne. Tässä on muutos myöskin "työvoimahallinnon" loppuosassa. Sitten on kolmannella sivulla ponnassa muutos. Edelleenkin kolmannella sivulla ponnassa, että "työntekijöille" jne., tässä on muutos, ja että "tutkimuksella ja suunnittelulla" jne., samalla sivulla ponnassa muutos. "II investointi- ja teollisuuspolitiikka" tässä on muutos. Sivulla 4 "liikenneinvestoinnit" tässä on jälleen muutos, samoin kaivannaisteollisuutta koskevassa kohdassa on muutos. Samalla sivulla alhaalla, jossa puhutaan teollisuuden rakenteesta, on muutos. Sivulla 6 ylhäällä on muutos ja myöskin ponnassa on muutos.

Sivulla 7 on muutos toisessa ponnassa.

Tähän tältä osin muutokset loppuvatkin, mutta valiokunta totesi, että olisi pitänyt olla aikaa tehdä vielä tarkempaa työtä. Sinne jäi hyvin raskasliikkeisiä lauserakenteita ja melko varmasti myös korjattavia kohtia. Mutta jos ne tulevat täällä esille keskustelussa, niin olisi kai asiallista siirtää ne asianomaisiin valiokuntiin, kun valitettavasti on niin että asiat esiintyvät useammassa valiokunnassa ja eri valiokuntien kannat muuttuvat hyvinkin paljon.

Puoluetoimikunnan esitystä 38 siis koskevat nämä muutosehdotukset, joita valiokunta teki. Puoluetoimikunnan esitykseen 39, sivu 91, on tässä lisäliitteessä myöskin kirjoitettu muutos. Samoin puoluetoimikunnan esitykseen 40, sivulla 100 toinen kappale, on tehty muutos, joka on jaettu. Edelleen sivulla 101 ensimmäisen kappaleen loppu.

Järjestöjen esitykset:

Esityksistä 41 ja 42 valiokunta yhtyy puoluetoimikunnan asiasta antamiin lausuntoihin ja esittää hyväksyttäväksi kirjoitetun ponnien, jossa sanotaan, että "puoluekokous edellyttää, että puoluetoimikunta laadittua kokonaisvaltaisen, puoluekokoukselle esitettyä yksityiskohtaisemman talouspoliittisen ohjelman". Järjestöjen esityksissä valiokunta yhtyy puoluetoimikunnan antamiin lausuntoihin.

Valiokunta jättää tekemänsä ehdotuksen puoluekokouksen käsiteltäväksi.

Keskustelu:

Erkki Tuomioja (Helsingin piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Aihetta olisi puuttua Talouspolitiikan kehityslinjat-ohjelmaan hieman laajemmin. Tässä puheenvuorossa käsitelen ainoastaan kohtaa IV Kauppapolitiikka, josta on myös keskusteltu kansainvälisten asioiden valiokunnassa.

Täällä todetaan aivan oikein, että "taloudellinen yhteistyö sekä kapitalistisen että sosialistisen talousjärjestelmän maiden kanssa on Suomelle välttämätöntä". Tästä johtuen täytyy yrittää seurata kehitystä ja pyrkiä turvaamaan Suomen asema tulevaisuuden Euroopassa. Edelleen todetaan, että Suomen Sosialidemokraattinen Puolue katsoo, "ettei maamme voi eristäytyä kansainvälisestä taloudellisesta yhteistyöstä. Siihen osallistumisen edellytyksenä on kuitenkin, ettei puolueettomuuspolitiikkamme joudu vaaranalaiseksi. Tästä seuraa, ettei Suomi voi olla jäsenenä sellaisissa kansainvälisissä taloudellisissa yhteenliittymissä, joilla on poliittisia tarkoituksia. Erityistä huomiota on kiinnitettävä niihin mahdollisuuksiin, joita pohjoismaiden taloudellinen yhteistyö tarjoaa."

Kun me puhumme taloudellisesta yhteistyöstä Euroopassa, meidän katseemme kääntyy silloin pääasiassa Euroopan talousyhteisöön, EEC:hen. Meillä Suomessa hyvin voimakkaasti tiedetään ne poliittiset vaarat, jotka suhtautumisessa EEC:hen on otettava huomioon, että EEC:llä on tiettyä poliittista luonnetta, joka vaikuttaa maamme ulkopoliittisessa asemassa ja myös meidän omien käsitystemme mukaisesti siten, että on syytä ainakin varoa täysjäsenyyttä. Mutta sitä vastoin me emme ole täysin selvillä niistä taloudellisista vaikutuksista, joita Euroopan yhdentyminen merkitsee. Nämä talouspoliittiset vaikutukset ovat myös poliittisia vaikutuksia, mutta ne eivät ole ulkopoliittisia vaikutuksia, vaan sisäpoliittisia vaikutuksia, jotka vaikuttavat myös Suomen sisäpolitiikkaan ja suomalaisen talouspolitiikkaan tulevaisuudessa hyvin voimakkaasti.

Se kehityspiiri, mitä yleensä länsimaissa tällä hetkellä on havaittavissa, on suurempi fusioituminen, yksikkökoon suureneminen johtuen osittain teknisestä kehittymisestä. Kapitalismi siirtyy uuteen vaiheeseen, jossa suurpääoman vaikutusvalta on kasvamassa ja kasvaa nimenomaan kansainvälisellä tasolla, koska tämä suurpääoma on nimenomaan luonteeltaan ylikansallista, joka neuvottelee tasavertaisena, ellei suorastaan voimakkaampana useiden valtioiden kanssa. Meillä on myöskin esimerkki siitä. Englannin työväenpuolueen hallitus on joutunut taistelemaan eräissä suhteissa, lähinnä Pohjanmeren maakaasuesiintymien yhteydessä, kahta kansainvälistä öljy-yhtiötä vastaan — ja hävinnyt. Tällaista kehitystä tapahtuu varmasti vastaisuudessaakin jatkuvasti. Siitä syystä ehdottaisin, että tähän kappaleeseen, jonka juuri luin, siis sivulle 7 päättyvän kappaleen loppuun lisättäisiin seuraava lause:

"Länsi-Euroopan kapitalistisella pohjalla tapahtuvaan yhdentymiseen liittyy myös sellaisia taloudellista itsenäisyyttä kaventavia kehityspiirteitä, jotka eivät ole työväenliikkeen edun mukaisia, kuten suurpääoman liikkuminen ja enenevä vaikutusvalta."

Katson, että tämän asian esille ottaminen ja mainitseminen puolueen ohjelmassa on erittäin tärkeätä tulevaisuuden toimintalinjoja suunniteltaessa:

Edelleen esitän saman kappaleen, "Kauppapolitiikka", yhteydessä:

"Suomen Sosialidemokraattinen Puolue vaatii, että Suomi osallistuu kansainväliseen taloudelliseen yhteistyöhön taloudelliselta pohjalta siten, ettei puolueettomuuspolitiikkamme eikä taloudellinen itsenäisyytemme joudu vaaranalaisiksi."

Todettakoon, että kansainvälisten asiain valiokunnassa esitettiin talouspoliittiselle valiokunnalle toivomus, että nämä esitykset otettaisiin huomioon tätä ohjelmaa käsiteltäessä. Valiokunta tulee omassa esityksessään aloitteen 10 johdosta esittämään tätä ensiksi lukemaani lisäyskappaletta, mutta se soveltuu juuri erittäin hyvin ja on tarpeen juuri tässä talouspoliittisessa ohjelmassa. (Suosionosoituksia.)

Pertti Paasio (Turun et.piiri): Toveri puheenjohtaja. Kannatan toveri Tuomiojan tekemiä esityksiä.

Paavo Rantanen: (Keski-Suomen piiri): Toveri puheenjohtaja. Hyvät puoluekokousedustajat. Minulla oli tarkoitus myös kannattaa Erkki Tuomiojan tekemää muutosesitystä tähän mietintöön, koska se luontevasti liittyisi tähän, sillä tässä puhutaan myös ulkomaankaupasta. Tämä ehdotus oli aivan paikallaan, kun otetaan huomioon ajan-kohtainen yhdentyminen eurooppalaisessa kauppapolitiikassa.

Kannatan toveri Tuomiojan ehdotusta.

Mikko Pekkonen (Kymen piiri): Toveri puheenjohtaja. Niinkuin me puoluekokousedustajat muistamme, tämä talouspoliittinen ohjelmakohta tuli meidän käsiteltäväksemme vasta aika myöhäisessä vaiheessa, ja tuntuukin, että on jouduttu pitämään sitä suunniteltaessa melkoista kiirettä. En ryhdy sitä yksityiskoh- taisesti ruotimaan, mutta huomasin erään kohdan, joka lyö kor- valle siten, että se ei ole oikein johdonmukaista. Samanlaista ris- tiriitaisuutta on muissakin ohjelmissa. Talouspolitiikanhan tulee tähdätä siihen, että me saamme yhteiskunnassa jotakin tasatuk- si. Toisin sanoen talouspolitiikkaa täytyy ohjata sillä tavalla, että yhteiskunnan varallisuus ja yhteiskunnan taloudellinen toiminta- kyky lisääntyvät. Käsitykseni mukaan taloudellista tukea, toisin sanoen rahaa, tarvitsevat menot on sen mukaan mitoitettava, miten paljon me tällä taloudellisella toiminnalla saamme rahaa kasaan. Mietinnössä on sanonta, että "talouspoliittiset tavoitteet on nivellettävä muihin yhteiskuntapoliittisiin tavoitteisiin niin, että talouspoliittisia ratkaisuja voidaan punnita myös laajemmas- ta sosiaalisesta näkökulmasta". Tämä on tietysti yleissanonta, mutta eikö periaatteessa pitäisi olla niin, että kaikkia muita rahaa kysyviä ratkaisuja on punnittava siitä näkökulmasta, kuinka pal- jon meillä on talouspolitiikan tuomaa rahaa. Tämä on sellainen periaatteellinen ristiriita, mitä pitäisi vähän laajemmin pohtia, sillä useissa eri yhteyksissä yhteiskunnassa juuri tapahtuu sel- laista, että me suunnittelemme monia ratkaisuja eikä olekaan niihin rahaa käytettävissä. Silloin joudutaan aina yhteiskunnan

tuella tätä rahaa hyvinkin äkkiä kokoamaan, ja kun me tiedämme että yhteiskunta pääasiallisesti tämän kokoamisen suorittaa erilaisten verojen muodossa, niin olisi minun mielestäni tällaisen sanonnan oltava niin, että ratkaisut on sen mukaan aina suunniteltava, minkälainen on meidän kantokykymme pitkällä tähtäimellä, ettei tulisi äkkinäisiä ratkaisuja.

Tällaisia ristiriitaisuuksia on muitakin. Viime aikoina on selvästi havaittavissa, se tulee eri tahoilla käsiteltäväksi ja sitä on jo käsiteltykin, että kehitys menee siihen, että palkkapolitiikka alkaa nykyään olla yhteiskunnassa osa sosiaalipolitiikasta, mikä on sinänsä virhe. Eihän nimittäin rehellistä työtä tekevän ihmisen pidä turvautua sosiaaliapuun. Mutta sellainen meidän palkkapolitiikkamme on, että alemmat palkkaryhmät eivät tule enää toimeen muuten, kuin että suunnitellaan parempaa sosiaalipolitiikkaa. Mutta tämän pitäisi olla aivan eri asia. Samanlainen ristiriita näyttää olevan tässä talouspoliittisessa kohdassa.

Reino Elo (Kymen piiri, talouspoliittisenvaliokunnan puheenjohtaja): Toveri puheenjohtaja, arvoisat edustajat. Toteaisin vain talousasiainvaliokunnan kannan. Toveri Tuomioja toi kansainvälisten asiain valiokunnalta toivomuksen talousasiain valiokuntaan, ja asiaa käsiteltiin siellä melko pitkäänkin, mutta valiokunta tuli siihen tulokseen, ettei ole aiheellista vielä tällä kertaa ottaa sitä mukaan.

Antti Pohjonen (Vaasan piiri): Toveri puheenjohtaja. Aivan niinkuin äsken talouspoliittisen valiokunnan puheenjohtaja Elo totesi, me hyvin tarkkaan harkitsimme tätä kysymystä, josta toveri Tuomioja teki ehdotuksen. Mutta me olimme varovaisia tässä suhteessa. Nyt me olisimme erittäin mielellämme kuulleet joko hallitusryhmän tai puolueen puheenjohtajan kannan tässä kysymyksessä, ja sen jälkeen, jos siitä tulee sen verran osviittaa, palautettaisiin koko ohjelma uudelleen talouspoliittiseen valiokuntaan. Me katsoimme, että tämä on jcssain määrin arkaluontoinen ulkopoliittinen kysymys. Kun me tiedämme, miten vaikeaa on EEC:hen pääsy, niin jotta emme aiheuttaisi mitään vaikeuksia omalle hallituksellemme, tässä mielessä hyvin mielellämme kuulisimme heidän kantansa ja palaisimme asiaan uudelleen.

Valde Nevalainen (puoluetoimikunta): Niinkuin täällä on aikaisemmin sanottu, tämä kohta on tullut kovin myöhään edustajien käsiteltäväksi. Sama on tilanne myös valiokunnan jäseniin nähden. Kun on ilmeisesti näitä ristiriitaisuuksia sellaisten asioiden kohdalla, jotka ovat sisältyneet johonkin toiseen ohjelmaan, niin kannatan Antti Pohjosen esitystä asian palauttamiseksi vielä valiokuntaan.

Veikko Aalto (Helsingin piiri): Toveri puheenjohtaja, anteeksi että minä vähän myöhästyin kokouksen kulkua, kun en odottanut, että puheenvuoro tulee näin nopeasti.

Kokouksen käsiteltäväksi on tullut useampiakin mietintöjä, joissa käsitellään sosiaalivakuutukseen liittyviä kysymyksiä.

Meillä on ensinnä talouspoliittisen valiokunnan I mietintö talouspolitiikan kehityslinjoista, jonka kolmannessa luvussa "Pääomamuodostus" esitetään sosiaalivakuutusrahastojen käytön, suunnittelun ja valvonnan siirtämistä valtion tehtäväksi. Ja lisäksi esitetään harkittavaksi koko vakuutustoiminnan siirtämistä valtiolle.

Toisekseen meillä on eläkepoliittisen valiokunnan mietintöehdotus, jossa käsitellään eläkepoliittisia tavoitteita ja esitetään nykyisten työeläkejärjestelmien ja kansaneläkejärjestelmän kehittämistä nykyisen järjestelmän ja sen organisaation pohjalta.

Kolmanneksi meillä on käsiteltävänä talouspoliittisen valiokunnan II mietintö, joka käsittelee vakuutustoiminnan kehittämishjelmaa.

Ristiriitaista näissä mietinnöissä on se, että toisaalta talouspoliittisen valiokunnan I mietintö, toisaalta eläkepoliittisen valiokunnan ja talouspoliittisen valiokunnan II mietintö rakentuvat täysin vastakkaisille peruslähdekohdille.

Erikoisvaliokunnat — eläkepoliittinen ja vakuutusalan kehitystä selvittävät valiokunnat — joilla voidaan katsoa olleen näiden kysymysten erikoisasantuntemus käytettävissään, ovat päätyneet siis eläkevakuutusjärjestelmien kehittämiseen nykyiseltä pohjalta, kun taas talouspoliittinen valiokunta I, joka ei mitenkään ole vakuutusalan erikoisvaliokunta, on päätenyt päinvastaiseen tulokseen, ja pyritään ehdotuksiin ilman mitään seikkaperäisiä ja pitäviä perusteluja.

Ennen kun näistä kysymyksistä ryhdytään tekemään mitään päätöksiä, on mielestäni välttämätön, että ensinnä selvitetään, mistä nämä ristiriitaisuudet johtuvat ja minkä valiokuntien tehtäviin varsinaisesti eläke- ja vakuutusasiat kuuluvat, jottemme hyväksyisi hätiköityjä ja toisiaan korville lyöviä ohjelmia.

Työsuhteeseen perustuvien sosiaalivakuutusten eläke- ja tapaturmavakuutusten osalta esillä olevan kysymyksen tekee erittäin vakavaksi se, että ammattiyhdistysliikkeessä toimivat puoluetoverit ovat tehneet varsin selkeäsanaisia kannanottoja nimenomaan ammattiyhdistysliikkeen hallitseman ja sen myötävaikutuksella syntyneen työeläkejärjestelmän puolesta. Talouspoliittisen valiokunnan I ehdotukset ilmeisesti merkitsisivät melkoisen vastakaista kannanottoa ammattiyhdistysliikkeen eläke- ja tapaturmavakuutusta koskeville kannanotoille. Meidän ei ole syytä hätiköi-

dyin päätöksiin aiheuttaa minkäänlaista ristiriitaa puolueen ja ammattiyhdistysliikkeen välille.

Esittämilläni perusteilla ehdotan, että kokous päättäisi antaa menettelytapavaliokunnan tehtäväksi selvittää, minkä valiokuntien tehtäväpiiriin sosiaalivakuutukseen liittyvien kysymysten käsittely varsinaisesti kuuluu ja tätä koskevan kannanoton jälkeen asianomaisten valiokuntien tai valiokunnan tehtäväksi selvittää, mihin perustuvat ristiriitaisuudet ja miten tehtyjä ehdotuksia olisi tarkistettava, jotta ne olisivat riittävässä määrin yhdenmukaiset ja tällöin asiallisen arvostelun kestävät.

Puheenjohtaja: Talouspoliittisen valiokunnan I mietintöön pyydettyjä puheenvuoroja on enää yksi jäljellä. Tiedustelen kokouksen mielipidettä siitä, että voicaneen keskustelu tältä osin jättää tähän, ja asia palauttaa takaisin asianomaiseen valiokuntaan tämän puheenvuoron jälkeen.

Puheenjohtajan ehdotus hyväksyttiin.

Veikko Jylhä (Hämeen eteläinen piiri): Toveri puheenjohtaja. Täällä on kiinnitetty huomiota siihen hämmästyttävään ristiriitaisuuteen, joka sisältyy talouspoliittisen valiokunta I ja toisaalta eläkepoliittisen ja talouspoliittisen valiokunta II mietintöihin siltä osin, kuin ne koskevat sosiaalipolitiikkaa. Minä kannatan tehtyä ehdotusta ristiriitaisuuksien selvittämiseksi menettelytapavaliokunnassa samoin kuin tehtyä ehdotusta näiden eri mietintöjen paremmasta yhteensovittamisesta.

Tässä yhteydessä haluan muutamalla sanalla kiinnittää huomiota talouspoliittisen valiokunta I mietinnön varsin hatariin perusteluihin kysymyksen ollen työeläke- ja tapaturmavakuutusrahastojen käytön, suunnittelun ja valvonnan siirtämisestä valtion tehtäväksi.

Mietinnössä on varsin nurinkurisia ehdottaa rahastojen varojen käytön suunnittelun ja valvonnan siirtämistä valtion tehtäväksi silloin, kun lain mukaan niin eläke- kuin muunkin vakuutustoitminnan ylintä valvontaa ja varsin tarkkaa sellaista suorittaa sosiaaliministeriö. Itse asiassa valtion valvonta on siis jo olemassa. Miksi siis pitää ehdottaa jotain sellaista, joka on jo lain nojalla toteutettu. Tällaisen ehdotuksen tekeminen osoittaa varsin hataraa asioihin paneutumista, mikä puoltaa talouspoliittisen valiokunta I ehdotusten uutta ja perusteellista tutkimusta ennen kun siitä päätöksiä tehdään.

Kansanvaltaisen valvonnan väitetty puuttuminen on myös hämmästyttävä väite siinä mielessä, että mietinnön laatijat eivät ehkä ole olleet tietoisia siitä, että työeläkejärjestelmässä on ammattiyhdistysliikkeellä kaikissa hallintoelimissä erittäin voimakas edustus, monessa tapauksessa jopa enemmistöehdotus. Näin ollen

voimme olla varmat siitä, että kansanvaltaista valvonfaa työeläkejärjestelmässä suorittaa juuri ammattiyhdistysliike.

Mitä tulee varojen käytön suunnitteluun, ei suinkaan sosiaalivakuutusrahastojen käyttösuunnittelua voida irroittaa koko valtakunnallisesta pääoman käytön suunnittelusta. Sosiaalivakuutusrahastot eivät muodosta siitä suinkaan suurinta osaa, vaan esim. työeläkevakuutuksen pääomat lienevät vuoden 1967 päättyessä noin 9 % koko maan luotonannosta. Käsittääkseni näiden varojen käytön suunnittelu olisi nivellettävä siihen työhön, jota esim. talousneuvoston piirissä suoritetaan pääomainvestointien osalta, eikä näin ollen ole syytä tehdä mitään ennakkoratkaisuja sosiaalivakuutusrahasta j en osalta, vaan ne tulee niveltää siihen kokonaislinjaan, joka valtakunnassa omaksutaan.

Kun nyt (Puheenjohtaja: Yhdeksän minuuttia!) tiettävästi suunnitellaan valtiovallan ja eri sijoittajaryhmien laajapohjaista yhteistyötä ja suunnittelua maamme pääomainvestointeja ajatellen, olisi siis tähän kokonaisuuteen kytkettävä myös sosiaalivakuutuspääomien käytön suunnittelu ; antien siitä, että tämä voi myös tapahtua sopimus pohjaisesti, mikäli se havaitaan tarkoituksen mukaiseksi. Varteenotettavana osoituksena siitä, että työeläkelaitokset ovat tähän valmiit, on valtion ja työeläkelaitosten välinen sopimus Pohjois- ja Itä-Suomen voimalaitostöiden rahoittamisesta vuosina 1968—72, jona aikana työeläkelaitokset ovat sitoutuneet näihin investointeihin sijoittamaan 140 miljoonaa markkaa. Jo tämä esimerkki osoittanee, ettei työeläkevarojen yhteiskunnallistaminen ajatellen maamme pääomaohjausta ole kii-reellisin kysymys.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Pu h e e n j o h t a j a : Asia palautetaan takaisin talousvaliokuntaan.

Sen sijaan täällä on Aalto Helsingin piiristä esittänyt, että jättäisimme nyt menettely tapa valiokunnan tehtäväksi selvittää erinäisiä kysymyksiä, jota ehdotusta on myös kannattanut Jylhä.

Tiedustelen kokouksen mielipidettä: voitaneen yhtyä tähän Aallon esittämään esitykseen ja lähetettäneen asia menettelytapa valiokuntaan. Kokous voinee tämän hyväksyä.

Aallon ehdotus hyväksyttiin.

Julkilausumaluonnos

Pu h e e n j o h t a j a : Nyt luovutan puheenvuoron menettelytapavaliokunnan puheenjohtajalle sisäpoliittiseksi julkilausumaehdotukseksi.

Johannes Koikkalainen (Turun eteläinen piiri): To vei i puheenjohtaja, hyvät puoluetoverit. Teille on jaettu pöydillenne ehdotus puoluekokouksen sisäpoliittiseksi julkilausumaasi. Minusta tuntuu, että on aiheetonta ryhtyä lukemaan tätä, te varmaan kaikki olette sen jo lukeneet tarkoin ja teillä on tiedossanne, mitä se sisällään pitää.

Totean, että julkilausumaehdotuksellaan menettelytapavalio-kunta ei ole pyrkinyt menemään mihinkään yksityiskohtiin. Niin kuin olette todenneet, ensimmäinen kappale on lyhyt toteamus lähimenneestä ja myöskin mihin tältä pohjalta pyritään.

Seuraavat kaksi kappaletta perustuvat toimeentulon parantamiseen, täystyöUisyysskysymykseen ja samalla kertaa otetaan esille tuo kipeä tuloerokysymys, jossa todetaan sosialidemokraat-tien kanta, joka perustuu, niin kuin täällä meidän julkilausumasakin todetaan, tasa-arvoon ja turvallisuuteen.

Kun menemme sivulle kaksi, niin siellä toisessa kappaleessa tällä sivulla on sanonta teollisuuspolitiikasta. Tämäkin on — ei suinkaan yksityiskohtiin menevä, vaan ainoastaan puolueen aikaisemmin jo ottama kanta, joka toistetaan tässä teollisuuspoli-tiikkakysymyksessä. Lyhyt maininta maatalouspolitiikasta, maa-talouselinkeinon sopeuttamisesta yleiseen talouspolitiikkaan.

Seuraava kappale käsittelee sosiaalipolitiikkaa, ja viimeinen kappale tällä sivulla kaksi on ammattiyhdistysliikettä käsittelevä kappale.

Sivulla kolme, niin kuin toteatte, on tavallaan kuin lyhyt yh-teenveto, joka samalla tähtää varsin voimakkaasti ensi vuoden alussa tai, jos niin käy, tämän vuoden puolella suoritettavien vaa-lien lyhyeksi, mutta aika noin ytimekkääksi ohjelmakohdaksi.

Kun on kysymys julkilausumasta, niin menettelytapavalio-kunta lähtee siitä, että se pyrkii olemaan mahdollisimman lyhyt. Tosi-asiassa tämä ei ole nyt aivan niin lyhyt, kuin olisi ollut varsin toivottavaa, että julkilausuma myös muiden kuin politiikkaan kiinnostuneiden kohdalta olisi mahdollisimman luettava. Mutta ne asiat, jotka tässä esitetään, ne on tuotu niin lyhykäisesti ja ty-pistetysti, mutta pyritty sellaiseen sanontaan, joka pitäisi mah-dollisimman paljon sisällään. Tämän lyhykäisempään asuun emme voineet tätä julkilausumaa pukea.

Toivon, että tämä julkilausumaehdotus nyt käsiteltäisiin ja, jos mahdollista, hyväksyttäisiin.

Hannu Tapiola (Keski-Suomen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit. Ainakin monisteessa, joka on minulle jaettu, on sivulla 2 lause: "Yhteiskunnallisen tasa-arvon lisäämiseksi on välttämätöntä, että tuloerojen erityisesti pienituloisten aseman

voimakas parantaminen otetaan ohjeeksi tulevissa tulonjakopoliittisissa ratkaisuisa". Tässä on siis se ajatus, että tuloeroja on parannettava, joka ilkeästi voidaan käsittää niin, että tuloeroja on suurennettava. Jos tätä ei ole jo korjattu, niin ehdotan, että se korjataan niin, että tuloeroja tuntuvasti supistetaan ja erityisesti pienituloisten aseman voimakas parantaminen otetaan ohjeeksi tulevissa tulonjakopoliittisissa ratkaisuisa.

Eino Heinola (Hämeen pohj. piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät puoluekokousedustajat. Siitä huolimatta vaikka en epäile, että tämä luonnos puoluekokouksen sisäpoliittiseksi 'Julkilausumaksi ei sisällikään arvostelun aihetta, pidän kohtuuttomana, että se otettaisiin käsittelemään nyt. ...

Hälän vuoksi puheenvuoron loppua ei saatu pikakirjoituksella muistiin.

Antti Pohjonen (Vaasan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit. Huolimatta siitä, että julkilausumavaliokunnan puheenjohtaja, taikka menettelytapavaliokunnan puheenjohtaja pelkäsi tämän olevan liian pitkän, niin rohkenen kumminkin esittää siihen vielä vähän jotakin lisää.

Niin kuin kaikki tiedämme, sairaalatoimemme on valtavasti nostanut kustannuksia kuntien osalta. Kuntainliittojen menot ovat niin vaikeana rasituksena kunnille ja kaupungeille, että niiden taloudellinen kantokyky on joutunut monessa tapauksessa vaikeuksiin. Tässä mielessä meidän pitäisi puoluekokouksena olla näiden köyhien asialla. Muun muassa Keski-Pohjanmaan osalta totean, että siellä keskussairaala aloittaa toimintansa marraskuun alussa, ja voidaan todeta, että ensi vuoden aikana, jolloin se on toiminnassa ja maksetaan tämän vuoden pääomakustannuksia, eräänkin kunnan kohdalla nämä kustannukset tekevät 9 penniä veroäyristä. Nyt mm. Kokkolan kaupungin kohdalla, joka on kaupunkikunta, jos huolehdimme työttömistä työllisyyslain mukaisesti tai yleensä työntekijöistämme ja karsimme kaiken mahdollisen, mitä voimme, siitä huolimatta meidän on maksettava 19 penniä veroäyriä, jotta selviäisimme ensi vuonna. Olen varma, että samantapaisia ajatuksia on muualtakin. Minä tiedän, että Kainuussa on yhtä suuret vaikeudet, koulua ruvetaan rakentamaan ja se tulee olemaan samanlainen pulma. Keski-Pohjanmaan kuntainliitto ja kunnat ovat tehneet ehdotuksen valtioneuvostolle, että näiden maksuosuuksille annettaisiin maksuaikaa viisi vuotta. Uskoisin sen olevan melkeinpä ainoan keinon, jotta tästä tilanteesta selvittäisiin.

Koska tiedän, että tätä asiaa seurataan hyvin tarkasti koko maassa, katsoisin erittäin tärkeäksi, että meidän puoluekokouk-

semme kiinnittäisi tähän asiaan huomiota, ja sen takia ehdotan-
kin tähän sisäpoliittiseen julkilausumaan lisättäväksi seuraavan
tekstin: "Puoluekokous toteaa, että sairaalatoimesta johtuneet
kuntainliiton menot ovat saattaneet monta kuntaa ja kaupunkia
niin vaikeaan taloudelliseen asemaan, että verorasitus näissä kun-
nissa käy ylivoimaiseksi. Tästä syystä puoluekokous toivoo, että
valtiovallan toimesta on harkittava keinoja tämän kunnista riip-
pumattomista syistä syntyneen tilanteen laukaisemiseksi."

Koska tämä on muutosehdotus, niin minä ehdotan, että tämä
sisäpoliittinen julkilausuma vielä palautettaisiin menettelytapa-
valiokuntaan. Kannatan siis toveri Heinolan tekemää ehdotusta.

Puheenjohtaja: Esitän, että puheenvuorot rajoitettaisiin
näihin pyydettyihin puheenvuoroihin, minkä jälkeen kokous pää-
tettäisiin. Järjestävä valiokunta kokoontuu välittömästi sen jäl-
keen. Pyytäisin kokousedustajia olemaan niin kauan aikaa pai-
koillaan, kunnes järjestävä valiokunta on pitänyt kokouksensa,
jolloin tiedetään, kuinka jatketaan jälleen huomenna.

(Puheenvuorot rajoitettiin pyydettyihin.)

Kauko Tiilikkala (Vaasan piiri): Toveritar puheenjohtaja,
hyvät puoluetoverit. Kannatan toveri Pohjosen tekemää lisäysei-
tystä sisäpoliittiseen julkilausumaan tämän sairaalakysymyksen
osalta ja samalla haluan vielä osaltani erästä pientä lisäystä. Tä-
mä koskee maatalouspolitiikkaa koskevaa kohtaa. Tässä on tällai-
nen melko paljon sanova vaikkakin lyhyt kohta maatalouspoliti-
ikasta ja tämä tietää sitä, että melkoista muutosta lähivuosina
tulee tapahtumaan maamme maatalouspolitiikkaan. Mutta koska
minä oletan ja uskon asian olevan niin, että tämän muutoksen
johdosta suuri osa sellaisia tällä hetkellä maataloutta harjoitta-
via, joista varsin monet vielä lukeutuvat sosialidemokraatteihin,
joutuu tuntemaan jonkinlaista turvattomuuden tunnetta tätä
muutosta sovellettaessa, katsoisin, että heillekin jotakin lohtua
tässä julkilausumassa on annettava, ja esitän, että tähän lisät-
täisiin seuraava lausuma: "Tavoitteeseen siirryttäessä on valtion
toimenpitein turvattava pienviljelys vai täisestä maatilataloudesta
elävän väestön toimeentulo."

Yhdyn kahteen edelliseen puhujaan siinä, että tämä luonnos
palautettaisiin vielä valiokuntakäsittelyyn takaisin.

Paavo Sinkka (Hämeen pohj. piiri): Toveri puheenjohtaja-
tar, hyvät kokousedustajat. Minä ehdotan tämän julkilausuman
maatalouselinkeinoja koskevaan kohtaan lisättäväksi ajatuksen:
jotta kansantulo ei tuotannon vähenemisen johdosta vähenisi,
on määrätietoisesti etsittävä ja tutkittava keinoja maataloustuot-
teiden valikoiman lisäämiseksi. Ei ole mitään järkeä siinä, että

jotakin tuotannon alaa joudutaan supistamaan, koska silloin osa kansantulosta jää saamatta. On erittäin tärkeää, että keksitään uusia artikkeleja maataloudelle niiden tilalle, joiden tuotantoa on olosuhteiden pakosta rajoitettava.

Minä kiinnitän erikoista huomiota ennen sotia vallinneeseen aikaan. Sellaisia artikkeleja kuin öljypellava, villat, lienee: esim. öljypellavan viljelys oli laajuudessa, joka lähenteli nykyistä rypsinviljelystasoa. Onko tässä mielessä maassamme tutkittu nämä uudet artikkelit, joita voitaisiin tuottaa, jotta kansantulo ei tuotannon rajoittamisella vähenisi.

Ehdotan siis, että tämä kohta vielä valiokuntakäsittelyssä otetaan uudestaan käsittelyn kohteeksi.

Puheenjohtaja : Pyydetään jättämään nämä esitykset joko menettelytapavaliokunnan puheenjohtajalle tai tänne pöydälle.

Olavi Hurri (Helsingin piiri): Hyvät puoluekokousedustajat. Kannatan tämän julkilausumaluonnoksen palauttamista valiokuntaan. Teen sen siitä huolimatta, että lyhyet julkilausumat tietysti ovat julkisuudessa parempia kuin pitkät, mutta totean täältä 3. sivulta, että eräänlaisena yhteenvetona valiokunta sanoo, että "Tulevassa yhteiskuntakehityksessä on ensisijaisesti kysymys työllisyydestä, yritysdemokratiasta ja sosiaaliturvan lisäämisestä ja neljänneksi uudistusystävällisestä koulu- ja kulttuuripolitiikasta". Mutta tämä rivi onkin ainoa, mikä tähän julkilausumaan on tältä saralta mahtunut. Minusta olisi erittäin epämiellyttävän kuvan antamista sosialidemokraattisen puolueen kulttuuriystävällisyydestä ja aktiivisuudesta, ellei tähän julkilausumaan sentään saataisi lisätyksi muutamaa asiaa ja riviä myös siltä alalta. On itsensä pettämistä luulla, että tasa-arvoisuus aikaansaadaan ainoastaan taloudellisten asioiden kautta. Sivistyksellinen eriarvoisuus voi olla taloudellisen eriarvoisuuden lähtökohta, niin kuin tietysti päinvastoin.

Pyrin osaltani tekemään muutosehdotuksen valiokunnan käyttöön ja toivon, että valiokunnan puheenjohtajakin, joka täällä Turussa nyt on päätoimisesti siirtymässä kulttuuriasiain hoitajaksi, suhtautuisi tähän suopeasti. Kiitos!

Antti Pohjonen (Vaasan piiri): Toveri puheenjohtaja. Minä pyydän saada kannattaa Kauko Tiilikkanen tekemää esitystä.

Erkki Tuomioja (Helsingin piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit. Minäkin arvostelin tätä julkilausumaluonnosta. En viitsi puuttua muihin yksityiskohtiin, koska tämä todennäköisesti tulee nyt palautetuksi valiokuntaan ja kannatan palauttamista menettelytapavaliokuntaan.

Kiinnittäisin huomiota siihen varsin suureen painoon ja korostukseen, mitä tässä julkilausumassa annetaan taloudellisen kasvun politiikalle, sellaiselle politiikalle, jota voisi nimittää tuotantoideologiaksi, ts. yhteiskuntapolitiikan ylimmäksi säännöksi on jo aikojen sitten sosialidemokraateillekin korostettu kansantulon mahdollisimman nopeata ja tasaista kasvua. Tässä tavoitteessa ei sinänsä ole mitään pahaa, vaikka se onkin luonteeltaan tietysti kapitalistinen voiton maksimointitavoite koko yhteiskuntatasolle siirrettynä. Kuitenkin on syytä suhtautua hieman enemmän ja suuremmalla kritiikillä kasvupoliittiseen tavoitteeseen ja asetettava se oikeisiin puitteisiin. Täällä aivan oikein todetaan, että kansantulon tasainen ja mahdollisimman voimakas kasvu, on keino tämän tavoitteen, ts. täystyöllisyyden ja tuloerojen kaventamiseksi ja yleisen elintason nousun toteuttamiseksi ja keinona tietenkin meidän on kasvupoliittikkaa sosialidemokraattisessa työväenliikkeessä pidettävä, mutta kiinnitän myös huomiota siihen, että eräissä kohdin saattavat yleiset näkökohdat, nimenomaan sellaiset, joita meidän sosialisteina tulisi korostaa, joutua hyvinkin selvästi ristiriitaan kasvupoliittisten tavoitteiden kanssa. Kun me korostamme teollistamista, mikä on luonnollisesti välttämätöntä ja nimenomaan työväenliikkeen etujen mukaista, on myös otettava huomioon, kuten esim. täällä puoluekokouksessa esille tulevassa luonnonsuojeluohjelmassa, että me voimme luonnollisesti kasvattaa ja sijoittaa teollisuutta mahdollisimman tehokkaasti ja siten, että se nopeasti palvelee kansantulon kasvua, niin me voimme tehdä sen samalla tavalla, joka tuhoaa ihmisten biologiset olemassaolon edellytykset, saastuttaa meidän järvenme ja ilmastomme. Mutta näitä tällaisia tekijöitä, puhdas ilma, puhdas vesi, ympäristön viihtyvyys, meluton ilmapiiri jne. niitä ei mitata kansantulossa eikä niitä mitata rahassa. Kuitenkin ne ovat sellaisia inhimillisiä arvoja, joita meidän sosialistien tulee nimenomaan kannattaa ja asettaa oikeaan tasapainoon muiden tavoitteitten kanssa.

Vastaavasti yleensäkin tehokkuusajattelu saattaa joutua ristiriitaan tietyissä kohdissa, esim. demokratian laajentamistavoitteitten kanssa, teollisuuden demokratian tavoitteitten kanssa, koulutuksen demokratian tavoitteitten kanssa jne. Siinä vaiheessa, jossa nyky-aikana teollistuneet yhteiskunnat ovat, on todellakin vakavasti syytä kiinnittää huomiota ja punnita kasvupoliittikkaa ja nimenomaan asettaa se keinoksi ihmisen palvelemiseksi. Minusta tässä julkilausumassa liiaksi korostetaan tällaista tuotantoideologista lähtökoh-
taa. (Suosionosoituksia).

Puheenjohtaja: Seuraavana on puheenvuoro menettely -
tapavaliokunnan puheenjohtaja Koikkalaisella.

Johannes Koikkalainen : Toveri puheenjohtaja, hyvät puoluetoverit! Täällä on päässyt painovirhepaholainen mukaan muutamassa kohdassa jälkeinpäin, nimenomaan siihen kohtaan, missä sivulla 2 ensimmäisessä kappaleessa puhutaan tuloeroista. Kun tuloeroasia näkyy tässä useammassa kohdassa, valiokunta oli sen poistanut, mutta se on tullut konekirjoituksessa uudelleen mukaan. Sen tulisi kuulua näin: "Yhteiskunnallisen tasa-arvon lisäämiseksi on välttämätöntä, että erityisesti pientuloisten aseman voimakas parantaminen otetaan ohjeeksi ..." jne. Tämä virhe on sellainen, että ei voi ymmärtää, mitä se tarkoittaa. Tämän korjauksen jälkeen se muuttuu.

Täällä on meidän työtämme ansiokkaasti arvostettu ja arvoستeltu. Minulla on sellainen käsitys, toveri puheenjohtaja, että menettelytapavaliokunta ottaa tämän läksyn takaisin ja opiksi kaikki ne ohjeet, mitä täällä on saatu.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

ILMOITUSASIA

Pu h e e n j o h t a j a : Puoluekokousedustajille on jaettu salkkuihin illalliskortit, jotka kai otatte mukaaan.

Merkittiin.

P u h e e n j o h t a j a : Ilmoitusasiana vielä, että kokous jatkuu huomenaamuna kello 9, ja kaikki ne valiokunnat, joilla vielä on työ kesken, kokoontuvat kello 8. Menettelytapavaliokunta kokoontuu myös aamulla kello 8.

Kansainvälisten asiain valiokunta kokoontuu välittömästi

Ilmoitetaan, että puoluekokous päättyy huomenna.

Kokous on tältä päivältä päättynyt.

Kokous päättyi kello 18.05.